

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Måluppfyllelse inom ämnet idrott och hälsa,
en studie om idrottslärares uppfattningar om vad som
begränsar respektive underlättar måluppfyllelsen
för elever i idrott och hälsa

Therese Johansson
Hanna Rutgersson

Lärarprogrammet LAU 370, 15 hp

Handledare: Levinsson, Magnus

Examinator: Stukát, Staffan

Rapportnummer: VT09-2611-042

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Arbetets art: Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Lärares uppfattning om vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

Författare: Johansson, Therese och Rutgersson, Hanna

Termin och år: Vårterminen 2009

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Levinsson, Magnus

Examinator: Stukát, Staffan

Rapportnummer: VT09-2611-042

Nyckelord: Måluppfyllelse, idrott och hälsa

Sammanfattning:

Syfte: Syftet med studien är att undersöka lärares uppfattningar av vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

Metod: Vi gjorde en kvalitativ undersökning med fenomenografisk ansats och metod. Vår undersökning genomfördes genom öppna och ostrukturerade intervjuer med fyra aktiva idrottslärare, som undervisade på kommunala grundskolor dvs. 1-9. Intervjuerna har bearbetats, analyserats och jämförts för att kunna kategorisera det respondenterna sagt till olika kategorier.

Resultat: Vi har i vår undersökning kommit fram till att lärare uppfattar olika saker som begränsar respektive underlättar i förhållande till elevers måluppfyllelse. Resultatet är uppdelat i två kategorier, *uppfattningar om vad som underlättar måluppfyllelsen och uppfattning av vad som begränsar måluppfyllelsen*. De uppfattningar av vad som underlättar elevers måluppfyllelse var enligt följande; *måluppfyllelse underlättas genom variation, genom att medvetengöra eleverna samt av elevers sociala grundförutsättningar*. De uppfattningar av vad som begränsar elevers måluppfyllelse var enligt följande; *måluppfyllelse begränsas av praktiska omständigheter och elevers fysiska förutsättningar*.

Betydelse för läraryrket: Resultatet anser vi är av stor vikt för läraryrket. Genom en utökad kunskap om vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse, kan man utveckla och bli bättre på det man gör. Om lärare kan sätta ord på sin "tystakunskap" och ta hjälp av varandras erfarenheter, kunskaper och idéer, så upplever vi att läraren blir stärkt i sin lärarroll men även att verksamheten lättare vidareutvecklas.

Innehållsförteckning

Inledning och vårt problemområde	3
1.1 Syfte	5
1.1.1 Frågeställningar	5
2 Litteraturgenomgång.....	6
2.1 Vad menas med en målrelaterad verksamhet?.....	6
2.1.1 Mål och måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa	6
2.1.2 Vilka följder får en målrelaterad verksamhet för lärarens arbete	7
2.1.2.1 Ökat ansvar	7
2.1.2.2 Sätta ord på ”tystkunskap”	8
2.2 Vad har betydelse för elevers måluppfyllelse?.....	9
2.2.1 Processfaktorer.....	9
2.2.2 Individfaktorer	11
2.2.3 Systemfaktorer	11
3 Metod	12
3.1 Fenomenografi – ansats och metod.....	12
3.2 Personlig-ostrukturerad intervju	12
3.2.1 Tankekarta och pilotintervju	13
3.3 Urval.....	13
3.4 Genomförande av intervjuer	14
3.5 Bearbetning av intervjuer	15
3.6 Forskningsetiska hänsynstaganden	15
3.7 Studiens trovärdighet	16
4 Resultat	18
4.1 Uppfattningar om vad som underlättar måluppfyllelsen.....	18
4.1.1 Måluppfyllelse underlättas genom variation.....	18
4.1.2 Måluppfyllelse underlättas genom att medvetandegöra eleverna	19
4.1.3 Måluppfyllelse underlättas av elevers sociala grundförutsättningar	19
4.2 Uppfattningar av vad som begränsar måluppfyllelsen.....	20
4.2.1 Måluppfyllelse begränsas av praktiska omständigheter	20
4.2.2 Måluppfyllelse begränsas av elevers fysiska förutsättningar	21
5 Diskussion och slutsats.....	22
5.1 Processrelaterade faktorer	22

5.1.1	Måluppfyllelse underlättas genom variation.....	22
5.1.2	Måluppfyllelse underlättas genom att medvetandegöra eleverna.....	22
5.2	Systemrelaterade faktorer.....	23
5.2.1	Måluppfyllelse begränsas av praktiska omständigheter.....	23
5.3	Individrelaterade faktorer.....	24
5.3.1	Måluppfyllelse underlättas av elevers sociala grundförutsättningar.....	24
5.3.2	Måluppfyllelse begränsas av elevers fysiska förutsättningar.....	25
5.4	Betydelse för lärarrollen.....	25
Referenser.....		28

Bilaga 1. Tankekarta till intervju med lärare i ämnet idrott och hälsa

Bilaga 2. Kursplaner och betygskriterier 2000, reviderad version 2008, Grundskolan. Skolverket 2008.

Bilaga 3. Transkription av intervjuerna

Inledning och vårt problemområde

Reformen ”Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet” (Lpo 94, Skolverket, 2006) reformen som infördes 1991 innebar ett systemskifte för skolorna. Innan Lpo 94 låg fokus på regler och resurser, det nya syn- och arbetssättet förflyttade fokus till en målstyrd och kunskapsbaserad verksamhet. Genom reformen fick kommunerna ett övergripande ansvar för att eleverna ska uppnå de nationella målen. Stor frihet ges till lärare och deras skolledning, för att skapa gynnsamma möjligheter för eleverna att uppnå målen. Vilket förutsätter att skolpersonalen ständigt utvärderar och reflekterar över sin verksamhet. (Myndigheten för skolutveckling, 2008) Genom denna tydliga övergång av systemskifte, där fokuset ska ligga på en målstyrdverksamhet och inte en regel och resursstyrd verksamhet. Trots att övergången skedde för ett tag sedan upplever vi båda två att de tidigare styrdokumentens anda fortfarande finns i skolornas verksamheter. Den ändring som borde vara gjord nu är fortfarande på gång, då undrar vi oss vad som hindrat utvecklingen. Finns det inte tillräckligt med resurser för att klara av övergången? Finns inte kunskaper och hjälpande styrdokument för att hjälpa och underlätta processen? Professor Håkan Larsson (2004) tog upp att de tidigare kursplanerna exempelvis Lgr 62 och Lgr 69 för idrott och hälsa var mer strikta och organiserade. Detta gav lärarna mer stöd och hjälp i sin verksamhet, men även skapade mindre möjligheter för lokala anpassningar. Allt för med sig både för- och nackdelar, problemet med styrdokumentet är att skriva vägledande men inte låsta styrdokument och det är troligtvis det som ligger till grund för dagens vida styrdokumentet. Samt att i tidigare styrdokument återfanns det mer stöd och hjälp för idrottsläraren för att guida henne i förberedelser och vad undervisningen ska bygga på.

Skolans verksamhet baseras på styrdokumentens olika delar, så som *mål att uppnå*. Detta innebär de mål som eleven ska ha uppnått finns både för elever i femteskolåret men även för niondeskolåret och gymnasiet. Dessa utgör ett stöd för lärarna så de vet vilken kunskapsnivå eleverna ska befinna sig när de lämnar respektive skolår. Detta för att eleven ska ha uppnått en viss kunskaps nivå efter en viss tid. (Skolverket, 2004)

Under vår utbildning på lärarprogrammet har vi båda två studerat inriktningen idrott och hälsa. Under vår utbildning på universitetet har vi som studenter fått lära oss att alltid utgå ifrån styrdokumentet, vilket har blivit en naturlig del för oss. Vår erfarenhet av elevers måluppfyllelse är att nivån på måluppfyllelsen varierar beroende på vilken stadsdel respektive kommun eller skola, som vi har fått en inblick i. Under våran studietid har vi båda två studerat vid olika universitet och högskolor. Detta har medfört verksamhetsförlagda utbildnings perioder (VFU) på ett flertal placeringar i landet, så som Luleå, Umeå, Kalmar, Kristianstad och slutligen nu Göteborg. De olika orterna har skilda förutsättningar både geografiska i förhållande till varandra, men även varierade inriktningar på sina utbildningar. För att ta något exempel så har utbildningen i Luleå sitt fokus mer på en friluftsinriktning med skidor och vintersport, medan Kalmar har en större fokusering på de yngre barnen och de menar att om man kan undervisa små barn kan man undervisa alla åldrar.

I denna studie har vi inte lagt någon fokus på de geografiska skillnaderna, utan detta har enbart fått upp vårt intresse för problemområdet kring styrdokumentens bredd och svaga riktlinjer. Vi upplever styrdokumentens vidd, bredd och svaga riktlinjer som problematiska för respektive idrottslärare i varierande mängd. Ut efter våra verksamhetsförlagda utbildningar har vi upplevt att lärare arbetar med styrdokumentet på så sätt att de har dem i ryggraden, inte att verksamheten är målstyrd och att eleverna är involverade i planering och

genomförandet av undervisningen. Detta upplever vi som en följd av bristen på stöd och riktlinjer i styrdokumentet.

De med mängder av idéer och resurser kan skapa en väldigt varierad och bred undervisning tack vare de breda styrdokumentet, medan de lärare som söker stöd och guidning för deras undervisning inte återfinner det och kör i större utsträckning på sina invanda rutiner. Allt har både för- och nackdelar. Nackdelarna upplever vi är bland annat att undervisningen blir väldigt skild inte bara beroende på var man geografiskt bor i landet, men även inom den egna kommunen. Genom att det saknas en stödjande hjälp för idrottslärarna i styrdokumentet, upplever vi att skilda förutsättningar skapas för alla elever och därigenom inte demokratiskt dvs. lika för alla. Medan fördelarna med de svaga riktlinjerna i styrdokumentet skapar stora möjligheter att anpassa verksamheten utefter den gruppen och dess rådande förutsättningar. Vilket vi anser skapar en utmärkt grund för utökat lärande, med anledning till att undervisningen fortsätter där eleverna befinner sig kunskapsmässigt.

Genom vår studiegång har vi varit på olika skolor och i olika städer, vilket har gjort att vi stött på skilda uppfattningar om vad styrdokumentet ska innefatta, i förhållande till idrott och hälsa undervisningen. Detta har skapat ett djupare intresse och en större nyfikenhet om vad idrottsundervisningen både ska innehålla men även var gränserna går för vad undervisningen inte ska innehålla. Om det nu finns några gränser? Vi har upplevt kopplingarna mellan skolundervisningen i idrott och hälsa och styrdokumentet, på så vis att man nästan kan få in vad som helst i undervisningen. Några av de uppnående målen för nionde skolåret är att eleven ska förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter. Dessa mål att uppnå är väldigt vida och preciserar varken direkt vad eleven ska kunna eller hur man ska gå tillväga. Vilket ger läraren både stora möjligheter att anpassa undervisningen men även ett stort ansvar.

Vi upplever även det som att eleverna inte är medvetna om de mål och kriterier som styr undervisningen på skolorna. Vilket även detta skapade ett intresse hos oss för hur lärare arbetar med måluppfyllelsen i sin verksamhet. Under arbetets gång märkte vi tydliga tendenser till vad de intervjuade lärarna såg för hinder, men även möjligheter för eleverna att uppfylla målen i ämnet idrott och hälsa. I den här studien vill vi ta reda på vad lärare anser begränsa respektive underlätta elevers måluppfyllelsenivå. Vi har valt att genomföra intervjuer för att kunna ta del av lärares uppfattningar av ämnet.

I tidigare studie utförd av Skolverket (2005b) jämfördes skolor med lägst måluppfyllelse i förhållande till dem med högst måluppfyllelse, för att se skillnaderna dem emellan. De såg olika mönster som bakgrund till skillnaderna så som elevernas bakgrundssituation. Denna kategori innefattade kön, föräldrarnas utbildningsnivå, deras sociala och ekonomiska situation spelade en viktig roll, i förhållande till måluppfyllelsenivån på skolan. Skolans verksamhet påverkar även den nivån av måluppfyllelsen, dvs. hur undervisningen bedrivs, organisationen i sig, resurserna men även skolans ledarskap. I en annan av Skolverkets (2001) studier tog de upp likvärdiga faktorer som påverkade måluppfyllelsenivån. Dessa var följande; processfaktorer, individfaktorer och systemfaktorer. De processrelaterade faktorer var sådana som personalen kunde påverka, så som relationer, arbetssätt, ambitionen samt kompetensutveckling. När det gällde de individuella faktorerna, ansågs dessa påverkas av elevers sociala situation, så som etnisk bakgrund och föräldrarnas utbildningsbakgrund. Den tredje och sista faktorn var de systemrelaterade, vilket innefattade betygssystemet samt styrdokumentens krav. (Skolverket, 2001)

1.1 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att undersöka lärares uppfattningar av vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

1.1.1 Frågeställningar

- Vad menas med en målrelaterad verksamhet i skolan?
- Vad menas med en målrelaterad verksamhet inom ämnet idrott och hälsa?
- Vilka följder får en målrelaterad verksamhet för lärarens arbete?
- Vad påverkar elevernas måluppfyllelse inom ämnet idrott och hälsa?

2 Litteraturgenomgång

Mer kopplingar till det egna området...

Med anledning av vårt syfte vill vi här i litteraturgenomgången ge mer bakgrundsinformation. Vårt syfte är att få en större inblick i vad lärare i idrott och hälsa uppfattar begränsa respektive underlätta måluppfyllelsen i ämnet. I litteraturgenomgången kommer vi därför att ta upp vad som menas med målrelaterad verksamhet, målen i ämnet idrott och hälsa, vilka följder får en målrelaterad verksamhet för lärarens arbete samt vad som har betydelse för elevers måluppfyllelse.

2.1 Vad menas med en målrelaterad verksamhet?

Tankar och idéer om att skolan ska vara en målrelaterad verksamhet är inget nytt. Redan i skolkommissionsrapport år 1946 föreslogs en förändring mot att ändra skolans fokus från de traditionella minneskunskaperna till en mer kunskapsrelaterad skola. De ville även slå ett slag för de praktiska estetiska ämnena och Skolkommissionen betonade målsättningens betydelse för verksamhetens utformning. (Statens offentliga utredningar, 1946)

År 1991 infördes en ny reform som innebar ett systemskifte för skolorna. Den nya reformen som gavs namn: *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet* (Lpo 94, Skolverket, 2006) och medförde en förflyttning av fokus. Det nya syn- och arbetssättet förflyttade fokus till en målstyrd och kunskapsbaserad verksamhet. Innan Lpo 94 låg fokus på regler och resurser. En målstyrd skola innefattar att verksamheten utgår från målen och dessa styr skolans verksamhet. Eftersom skolans verksamhet har ett fokus på mål och kunskap och är styrd av nationella mål och regelverk så skiljer sig Skolan därför från annan offentlig verksamhet. Genom den nya reformen som infördes 1991 fick kommunerna ett övergripande ansvar för att eleverna ska uppnå de nationella målen. Stor frihet ges till lärare och deras skolläring, för att skapa gynnsamma möjligheter för eleverna att uppnå målen. Vilket bland annat förutsätter att skolpersonalen ständigt utvärderar och reflekterar över sin verksamhet. (Myndigheten för skolutveckling, 2008)

2.1.1 Mål och måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa

Ett mål är en beskrivning av en prestation som du vill att eleven skall visa upp för att du ska anse honom/henne kompetent- en beskrivning som anger hur eleven "ser ut", när han/hon framgångsrikt har avslutat en viss inläring. Målbeskrivningen anger det avsedda resultatet av undervisningen, snarare än själva undervisningsprocessen.

(Mager, 1988, s. 13)

Citatet ovan definierar begreppen mål och måluppfyllelse. För att måluppfyllelse skall kunna ske behövs ett kontinuerligt målarbete. Målarbete syftar på att bedriva en undervisning som möjliggör för eleverna att uppnå målen inom ämnet och i detta fall idrott och hälsa (Bilaga 1: Kursplanen för idrott och hälsa).

Vilka mål eleverna ska uppnå, i respektive ämne, ämnets innehåll och inriktning kommer till uttryck främst i kursplanen. *Mål att sträva mot* anger vilka kunskaper men även förmågor som skolan ska sträva efter för att eleverna ska utveckla och detta ska skapa en tydlig inriktning på utbildningen. Denna inriktning utvecklas genom ämnets karaktär och uppbyggnad. Inriktningarna finns för att ge läraren stöd i planeringen och strukturen av sin verksamhet,

samt att ge eleverna kunskaper i enlighet med målen att sträva mot. (Skolverket, 2004) Hur skulle man kunna förändra på de befintliga styrdokumenterna så att de innehåller både vägledande stöd till dem som önskar det men även låta dem vara öppna och anpassningsbara utefter verksamheten.

Mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Mål att uppnå uttrycker vad eleverna minst skall ha uppnått när de lämnar skolan. Det är skolans och skolhuvudmannens ansvar att eleverna ges möjlighet att uppnå dessa mål.

(Skolverket, 2006, s. 8)

Mål att uppnå anger de kunskaper som eleven ska ha utvecklat efter kursens slut. Dessa finns för elever i femteskolåret, är en slags "kontrollstation", och finns sedan vidare för niondeskolåret och gymnasiet. Mål att uppnå tydliggör om eleven uppnått en viss kunskapsnivå. Uppnående målen i idrott och hälsa innefattar bland annat att förstå sambandet mellan mat och motion, att kunna orientera sig i okända marker, att kunna hantera nödsituationer i och vid vatten, samt att kunna utföra vanliga rörelseaktiviteter på ett säkert sätt. Strävansmålen inriktar sig främst på att utveckla fysisk, psykisk och sociala förmågor, samt att utveckla en positiv självbild. Sammanfattningsvis uttrycker *mål att sträva mot*, *mål att uppnå* och betygskriterier vad som nationellt har bedömts som viktiga kunskaper, samt viktiga kvaliteter i lärandeprocessen. (Skolverket, 2004) Men hur man uppnår målen är beroende på läraren, skolan, skolans ledning, kommunen men även skolans geografiska möjligheter så som exempelvis tillgång till simhall.

2.1.2 Vilka följder får en målrelaterad verksamhet för lärarens arbete

2.1.2.1 Ökat ansvar

Den nya reformen som infördes 1991 (Lpo 94) resulterade i att skolpersonalen fick ansvaret att finna vägarna för att eleverna ska kunna uppnå målen. Ökade krav ställdes på kommunerna och skolans personal i och med överflyttningen av ansvaret från staten till kommunerna (Lindström & Lindberg 2005; Carlgren & Marton 2007).

De ökade kraven som ställs på skolans personal innefattar givetvis också lärare som nu måste utvärdera sig själva, och sedan koppla sitt arbete till rådande styrdokument. Vad lärarna vill att eleverna ska lära sig är avgörande för tillvägagångssättet i verksamheten och för att eleverna ska kunna uppnå målen (Skolverket, 2005a). Larsson (2007) menar att undervisningen kan ses som lärarens personliga angelägenhet, pga. att lärarna själva i konkret form utformar mål, innehåll, arbetsformer samt sedan utvärderar sin verksamhet.

Ökat friutrymme i läroplaner och kursplaner har inneburit att lärarna på ett helt annat sätt än tidigare själva måste ta ställning till hur arbetet utformas – en förändring som förutsätter analys och reflektion.

(Myndigheten för skolutveckling, 2008, s. 8)

Styrdokumenterna är formulerade på ett sådant sätt att läraren måste göra många aktiva val och beslut. Detta gäller såväl innehåll men även hur undervisningen skall bedrivas. Skolverket (2004) tar upp att utgångspunkten för vidareutveckling av elevernas kunskaper är de mål och kriterier som fastställts i de nationella kursplanerna. Läroplanernas mål är dock för vida för att

kunna användas som enda utgångspunkt för planering av skolans verksamhet. Därav komplimenteras de med kursplanerna för att skapa en mer åskådlig bild av vad verksamheten ska baseras på utifrån styrdokumentet. (Skolverket, 2004)

Håkan Larsson som är professor på gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm (2004) tar upp att de tidigare kursplanerna exempelvis Lgr 62 och Lgr 69 för idrott och hälsa var mer strikta och organiserade. Detta gav lärarna mer stöd och hjälp i sin verksamhet, men även skapade mindre möjligheter för lokala anpassningar. *"Kursplanerna har på detta vis uppfattats som statens försök att få idrottslärarna att bete sig som staten vill"* (Larsson, 2004, s. 205) Citatet tydliggör idrottslärarnas frustration över att inte ha möjlighet att påverka sin undervisning i den mån som de ansåg vore önskvärt. När Lpo 94 kom tolkades innehållet som att staten hade givit upp försöken att styra idrottslärarna i deras undervisning. Detta blev motsatt effekt vilket gjorde att idrottslärarna inte påträffade någon större vägledning inom ämnets undervisning och uppbyggnad i förhållande till kursplaner i andra ämnen.

Det ökade friutrymmet i läroplanen och kursplanerna har inneburit att lärarna måste ta ett större ansvar än innan Lpo 94. Dock kvarstår problematiken med att skriva vägledande men samtidigt öppna styrdokument. För ju mer generella direktiven blir desto mindre vägledning ger det läraren. (Linde, 2003 & Myndigheten för skolutveckling, 2008) I en artikel om den nationella utvärderingen 2003 (NU-03) tar Andersson (2004) upp att kursplanen och betygskriterier i idrott och hälsa inte styr verksamheten i den utsträckning och med den inriktning som den är avsedd att göra. Kunskapsmålen och betygskriterierna tycks vara svåra att tolka men även för att kunna utföra en likvärdig bedömning och planering av verksamheten (Andersson, 2004). För att eleverna ska få möjlighet att uppnå målen måste läraren vara tydlig med att beskriva vad och hur eleverna ska nå målen (Lindström, Lindberg, 2005).

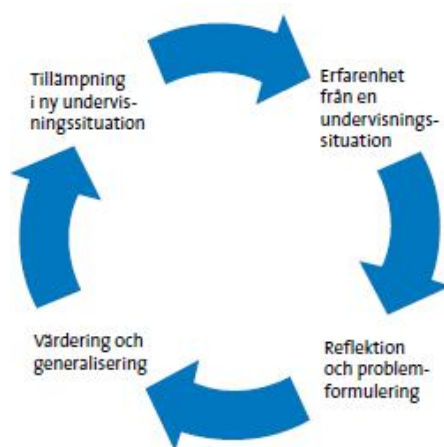
Skoldebattören Steinberg (2007) oroar sig istället i motsatt riktning. På flera utbildningar upplever han att kraven sänkts med tiden. Vi har gått från att *kunna* till att *känna till* och angående närvaron var det tidigare ett krav medan idag låter det mer som *"...det vore trevligt om du kom ibland..."* (Steinberg, 2007, s. 56).

2.1.2.2 Sätta ord på "tystkunskap"

I denna studie har vi valt att använda oss av författarnas benämning och ord följd av "tystkunskap", därav vi använder citationstecken och ett sammansatt ord. Lärarens kunskap kallas ofta för "tystkunskap" eller förtrogenhetskunskap. Denna kunskap är ovanlig att kollegor delar med sig av, den anses vara en privat egendom (Myndigheten för skolutveckling, 2008). För att skapa gynnsamma förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling och måluppfyllelse, behöver lärarna utveckla en gemensam förståelse för sitt uppdrag inte minst en förståelse för målens innebörd och hur de ska uppnås genom undervisningen. Vilket innebär att lärarna måste dela med sig av sina privata yrkeskunskaper och även till viss del den "tystkunskapen" med sina kollegor. Den "tystkunskapen" kring mål och målarbete behöver bearbetas och beskrivas i ord. (Myndigheten för skolutveckling, 2008)

En undersökning gjord av de engelska professorerna inom pedagogik Black och William (1998a) visade att lärare verkar vara omedvetna och ovetande om sina kollegors arbete, och litar inte på varandras undervisningsresultat. Genom att ta lärdom av varandras erfarenheter,

kan de med hjälp av omprövning av verksamheten utveckla och förbättra den. Läraren antas kunna relatera sin yrkesutövning till rådande forskning, dokumenterade kunskaper genom reflektion och analys av sina egna erfarenheter. Detta är en form av erfarenhetsbaserat lärande (Figur 1 nedan), denna process leder till att yrkesutövarna kan ompröva, vidareutveckla och förbättra sin verksamhet om ens erfarenheter blir reflekterade och bearbetade. (Myndigheten för skolutveckling, 2008) Med en målrelaterad verksamhet krävs ett nytänkande, det krävs att man arbetar tillsammans och tar tillvara på allas kunskapsbanker för att undvika att skapa "hjulet" på nytt igen. Genom vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) har vi upplevt att många lärare håller på sina erfarenheter, de godbitar som de tagit till sig med tiden, men även att man gör sitt eget så sköter andra sitt. Men vi upplever det så att om alla delade med sig av sina godbitar kan vi tillsammans arbeta med att underlätta för eleverna att uppnå de mål som de ska göra enligt de befintliga styrdokumenterna.

Figur 1. Erfarenhetsbaserat lärande (Myndigheten för skolutveckling, 2008, s. 9)

2.2 Vad har betydelse för elevers måluppfyllelse?

I en studie utförd av Skolverket (2005b) jämfördes skolor med lägst måluppfyllelse i förhållande till dem med högst måluppfyllelse för att undersöka skillnaderna emellan. Det visade sig att skillnaden skolorna emellan var mindre, än skillnaderna inom den egna skolan. De såg olika mönster som bakgrund till skillnaderna i måluppfyllelse inom de olika skolorna så som process, individ och systemrelaterade faktorer. Vi vill fokusera på de processrelaterade faktorerna för de ligger närmare studiens syfte och är faktorer som lärare kan påverka.

2.2.1 Processfaktorer

De processrelaterade faktorerna är sådana som personalen kan påverka, så som relationer, arbetssätt, ambitionen samt kompetensutveckling (Skolverket, 2001). Skolans verksamhet påverkar elevers måluppfyllelse beroende på hur undervisningen bedrivs och hur skolan är organiserad samt hur resurserna fördelas men även skolans ledarskap. Betydelsen av ett

tydligt ledarskap och en trygg relation mellan skola och kommun, menade rapporten hade en avgörande roll i förhållande till nivån på elevers måluppfyllelse. (Skolverket, 2005b)

Ett exempel på en processrelaterad faktor som är av betydelse för elevers måluppfyllelse är det formativa arbetssättet. Det centrala i det formativa arbetssättet består av två delar. Det centrala i det formativa arbetssättet är att man måste få information om avståndet mellan målet och individens nivå. För att sedan kunna skapa en väg till målet för att utöka individens lärande och därigenom minska skillnaden mellan målet och individens egen nivå. Denna information kan läraren ofta finna i elevens självvärdering. För att uppnå det centrala i det formativa arbetssättet, använder läraren sig av tre olika tillvägagångssätt som innefattar feedback, värdering och frågeställning. (Black & William, 1998b) Forskning visar att elever som är delaktiga i lärandeprocessen har högre måluppfyllelse än eleven som inte är delaktig (Korp, 2003).

Det finns många benämningar och uppfattningar på vad begreppet formativ innebär. Lindström och Lindberg (2005) definierar formativ på följande sätt: det formativa synsättet syftar till att stödja elevers lärandeprocess och är en väsentlig del av undervisningen. Det kan vara ett viktigt instrument för lärarens planeringsarbete, men även i dialog mellan läraren och eleven kring elevens egen lärandeprocess. För att medvetengöra eleverna om deras egen lärandeprocess kan man använda sig av frågeställningar, feedback och värdering som är viktiga grundstenar i det formativa synsättet. Grundtanken angående frågeställningarna är att läraren ska ge eleverna öppna frågor som gynnar diskussion och eget tänkande där eleverna får möjlighet att utbyta erfarenheter, utan rädsla för misslyckande. (Black et al., 2003) Det är dock betydligt lättare att "rätta" ett felaktigt svar än att värdera den process som lett fram till svaret men genom frågor får både lärare och elever insikt i elevens kunskapsnivå i förhållande till målen (Korp, 2003).

Feedback kan delas upp i tre led; bekräftelse av problemet, bevis på den pågående situationen och någon förståelse av vilken väg man ska ta för att minska klyftan mellan problemet och målet (Black et al., 1998). Kvalitén och den konstruktiva feedbacken är ett viktigt inslag för en ökad måluppfyllelse (Lindström, Lindberg 2005; Steinberg, 2007 & Korp, 2003). I Black et al. (1998) framgår det att elevernas syn på feedback, visade sig vara att eleverna inte ville få skriftlig feedback i form av rödmarkering i sitt arbete. Eleverna önskade även att deras lärare skulle skriva tydligt och använda ett vardagligt språk vid återberättandet av feedbacken. Konstruktiv feedback kan utmana eleven i sitt lärande, både direkt men även indirekt genom att skapa en motivation till förbättrade försök till att lösa uppgiften (Black et al., 2003).

Värdering är den tredje stora delen i det formativa arbetssättet. Förbättrade utvärderingsformer hjälper lågpresterande elever i större utsträckning så att prestationsnivån höjs i förhållande till standarden (Black et al., 1998). Det är väldigt svårt för eleverna att uppnå målen om de inte är medvetna om dem. Självvärderingen är en del av den egna lärandeprocessen. Många som har försökt att utveckla en självbedömningsprocess i sin verksamhet har kommit fram till att det är svårt att få eleverna att reflektera över sitt arbete med utgångspunkt i målen. (Black et al., 2003)

Trots att forskning visar att formativt arbetssätt främjar lärandet, visar undersökningar på att det är mindre vanligt förekommande i skolans verksamhet (Lindström & Lindberg, 2005). Anledningen till varför inte formativt arbetssätt används mer frekvent är för att det kräver bland annat en genomgripande förändring. Skolpersonalen behöver se på sin verksamhet, sin planering, men även hur arbetet utförs på ett nytt sätt. I början kan det ofta innebära en ökad

arbetsbörda med ett osäkert utfall för att vända sitt invanda mönster. Elevernas delaktighet och kunskap i sin bedömningsprocess utökar deras eget lärande och underlättar måluppfyllelsen (Lindström, Lindberg, 2005 & Korp, 2003).

Det formativa arbetssättet ser till hela lärandeprocessen och individens utveckling, vilket först idag har fått en reell betydelse och koppling till dagens syn på lärandet (Lindström & Lindberg, 2005). Ingen annan strategi än formativa arbetssätt, har visat sig ha så stora positiva effekter på utvecklingen av utbildningskvalitén (Korp, 2003).

2.2.2 Individfaktorer

Skolverket har utfört två studier inom området där den ena tar upp de individrelaterade faktorerna som har betydelse för elevers måluppfyllelse så som elevers sociala situation, etnisk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå (Skolverket, 2001). Den andra studien innefattar även elevers kön och ekonomiska situation som en viktig del i förhållande till måluppfyllelsenivån på skolan (Skolverket, 2005b). Steinberg (2007) tog upp att elever med akademiska föräldrar tenderar att stressa i större utsträckning för att uppnå höga betyg. Detta resulterar i betygsfokusering och kan inverka negativt på elevens måluppfyllelsenivå.

2.2.3 Systemfaktorer

Den tredje och sista faktorn av vikt för elevers måluppfyllelse var de systemrelaterade faktorerna, vilket innefattade betygssystemet samt styrdokumentens krav (Skolverket, 2001). Avsaknaden av gemensamma linjer, normer och mål att arbeta emot hämmar måluppfyllelsen av målarbetet i skolans verksamhet. Universitet lektorn på Göteborgs universitet Annerstedt (1991) menar att detta bidrar till känslan av osäkerhet och att lärarna har svårt att formulera målsättningen för ämnet (Annerstedt, 1991). Kunskapsmålen och betygskriterierna tycks vara svåra att tolka men även för att kunna utföra en likvärdig bedömning och planering av verksamheten (Andersson, 2004). Studien som utfördes av Skolverket (2005b) tog upp att de lokala förutsättningar så som skolans lokaler, närliggande resurser mm., skapade gynnsammare möjligheter till att bedriva en bättre undervisning utifrån målen, vilket i sin tur gav en högre grad av måluppfyllelse.

3 Metod

Till en början presenterar vi fenomenografin som är den ansats och metod som vi har valt att utgå ifrån. Därefter kommer vi att behandla den valda intervjuformen, urvalet till undersökningen samt hur genomförandet av intervjuerna gick till. Vi tar även upp bearbetning av intervjuerna och intervjusvaren. Avslutningsvis tar vi upp studiens forskningsetiska hänsynstaganden inklusive en diskussion om studiens trovärdighet.

3.1 Fenomenografi – ansats och metod

Denna studie baseras på en fenomenografisk ansats och metod. Fenomenografin är en kvalitativ forskningsansats som inriktar sig på människors uppfattningar av fenomen i omvärlden. Med kvalitativ menas här att man vill beskriva ett meningsinnehåll. Det meningsinnehåll man intresserar sig för inom fenomenografi är människors uppfattningar av olika aspekter på omvärlden. (Uljens, 1989) Studien är alltså av kvalitativ form vilket enbart ger oss information om kvalitativt skilda perspektiv och inte någon generaliserbar fakta vilket en kvantitativ studie hade gett. Såväl kvalitativa som kvantitativa studier har både positiva och negativa sidor, men i vårt fall passade en kvalitativ studie bäst eftersom vi är intresserade av lärares uppfattningar av ett fenomen, vad som underlättar och begränsar elevers måluppfyllelse.

3.2 Personlig-ostrukturerad intervju

För att undersöka lärares uppfattningar av vad som underlättar respektive begränsar elevers måluppfyllelse valde vi en ostrukturerad och personlig intervju. Tanken med att använda den ostrukturerade och personliga intervjuformen var att de intervjuade personerna skulle svara utifrån sina egna uppfattningar och tankar kring det valda fenomenet. En personlig intervju är den vanligaste typen av intervjuer enligt den engelske professorn Martyn Denscombe (2000), vilket beror på att den är relativt lätt att arrangera. En annan anledning till varför personlig-ostrukturerad intervju användes till denna studie var för att den är en så pass flexibel och följsam metod. Även Stukát (2005) och Denscombe (2000) tar upp att ostrukturerade intervjuer ger möjlighet att följa upp olika tankar och idéer som den intervjuade har. Detta är omöjligt och olämpligt i en strukturerad enkät eller intervju. Den strukturerade intervjun innebär att forskaren har en stark kontroll över frågornas och svarens utformning. Detta kan i själva verket likna ett frågeformulär som respondenten besvarar ansikte mot ansikte (Denscombe, 2000). I denna studie arbetade vi med en öppen tankekarta (Bilaga 2: Tankekarta till intervju), där vi som forskare inte hade en svag kontroll i förhållande till en strukturerad metod. Där respondenterna tog upp de områden som de ansåg vara av störst betydelse för deras del. Vissa frågor kan man formulera så att det bara blir möjligt att svara t.ex. ”ja” eller ”nej” i detta fall blir frågan alltså helt strukturerad (Patel & Davidsson, 2003). Vi valde att inte använda oss av frågor formulerade på detta sätt, där de intervjuade enbart kunde svara ja eller nej. Eftersom detta ansåg vi inte passa vårt syfte.

Denscombe (2000) tar upp likheterna mellan en intervju och att föra en god konversation. Tanken med valet av vår datainsamlingsform baserades på bland annat detta, att skapa förutsättningar till en vanlig konversation. För att de intervjuade skulle kunna besvara med sina egna ord och tankar, och utan rädsla för att göra fel eller liknande. Enligt Patel (2003)

lämnar man maximalt utrymme för frågorna i den ostrukturerade intervjun. Genom att använda öppna frågor som intervjupersonen kan svara. Stukát (2005) tar även upp att desto större spelrum den intervjuade får, ju större möjligheter för att något nytt och spännande material ska komma fram. Samtidigt belyser han problemet med bearbetningen av informationen och man kan få en begränsad möjlighet till att kunna jämföra svar mellan respondenterna.

3.2.1 Tankekarta och pilotintervju

Vi valde att använda oss av en tankekarta (Bilaga 2: Tankekarta till intervju) som underlag för våra intervjuer. Den arbetades fram utifrån vår litteratur och vårt problemområde, vilket resulterade först i ett intervjuunderlag med fasta frågor. Under arbetets gång fick vi upp ögonen för att använda oss av en väldigt öppen modell, en så kallad tankekarta. Först kände vi oss tveksamma till metoden, om det skulle vara en fördel att använda den eller inte. Ingen av oss hade tidigare arbetet på detta sätt men vi kände oss så pass nyfikna på metoden och efter att vi satt in oss i metoden trodde vi starkt på idén. På detta sätt skulle vi kunna fånga respondenternas egna uppfattningar och minska riskerna för att leda dem i en viss riktning. Vi ville undvika låsta och ledande frågeställningar i så stor utsträckning som möjligt, vilket även detta vände oss ännu positivare mot att använda metoden med tankekartan.

För att pröva tankekartan (Bilaga 2: Tankekarta till intervju) genomförde vi en pilotintervju med en manlig aktiv idrottslärare som undervisade på en lågstadieskola. Underlaget i tankekartan fungerade bra till intervjun. Vi gjorde enbart mindre förändringar, dvs. vi tog bort en samtalskategori vid namn "Bagage" eftersom den innefattades i de kvarstående samtalskategorierna "erfarenheter" och "utbildning". Den intervjuandes respons på intervjun var väldigt positivt, och hans svar kom naturligt och inte styrda till givna svar. Intervjun byggdes på ett naturligt samtal och inte en diskussion om rätt och fel, det vill säga en öppen dialog med ömsesidig respekt och förståelse för den andres åsikter och tankar. Genom denna pilotstudie fick vi en trygghet i den valda intervjuformen och djupare förståelse för lärarens uppfattningar av elevers måluppfyllelse, vilket skapade mer nyfikenhet och intresse för kommande intervjuer.

3.3 Urval

Urvalet till intervjuerna baserades främst på de kontakter vi skapat genom vår lärarutbildning, då främst genom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Tiden begränsade oss i urvalet av personer till studien, vilket gjorde det naturligt att använda våra redan befintliga kontakter. Eftersom vi utbildningsmässigt är inriktade mot grundskolans senare år kom de tillfrågade personerna att arbeta inom vårt kommande område. Vi tillfrågade 13 aktiva idrottslärare i den svenska kommunala grundskolan, främst i och runt omkring i Västra Götaland, med undantag från någon som var verksam längre norrut. Av de tillfrågade var det enbart fyra stycken som tackade ja till att delta i studien, av olika anledningar tackade resterande nej. En av de tillfrågade hade nyligen opererat sig och var inte pigg nog att ställa upp, men den främsta anledningen var att det inte passade in i deras schema just nu av olika anledningar.

Valet av deltagare i intervjun var, som sagt, personer som vi tidigare hade relationer med. Detta är i sig inget fel eftersom det kan skapa en god grund för en öppen och avslappnad

dialog, vilket vi anser passar denna studie. Vi ansåg att genom en öppen och avslappnad dialog kunna få fram lärarnas egna uppfattningar, av vad som begränsar respektive underlättar eleverna måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa. Skulle vi inte kunna skapa detta klimat misstänkte vi att respondenterna skulle svara utefter vad de misstänkte att vi önskade höra. Vilket skulle medföra att de inte lyfte deras egna uppfattningar. Dock upplevde vi att i vissa av intervjuerna blev respondenten för bekväm och gav inte uttömmande svar eller fullt verbala svar. Utan svarade ”*ja du vet hur det är typ...*”, stället för att besvara med hela verbala meningar. I denna situation kanske det hade varit bättre med en strukturerad intervju, där valmöjligheterna vore mindre och därav ställt mindre krav på den intervjuade.

Med hjälp av personliga kontakter inom skolverksamheten kom vi även i kontakt med andra utöver våra handledare från våra tidigare verksamhetsförlagda utbildningar (VFU). Denna variation ansåg vi vara viktig för studien, inte minst för att få olika uppfattningar angående elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa, men även att ta del av andra idrottslärares uppfattningar än de vi redan hade kontakt med. Sammanlagt deltog fyra idrottslärare, varav alla fyra arbetade inom grundskolans senare år. En av de intervjuade var kvinna medan de andra var män.

3.4 Genomförande av intervjuer

Inledningsvis tillfrågade vi 13 aktiva idrottslärare i den svenska kommunala grundskolan, men enbart fyra av de tillfråga tackade ja. Vi tog sedan vidare kontakt med dem på följande sätt, vi informerade mer djupgående om vilka vi var, vad vi studerar till, studiens syfte och vi informerade om vår tankekarta (Bilaga 2: Tankekarta till intervju). Tre av respondenterna pratade vi med över telefon och bestämde datum för att träffas, medan en av dem informerade vi djupare via mail där vi även bifogade vår tankekarta till mailet. När vi berättade kort om vår studie berättade vi även anledningen till varför just de var intressanta för vår studie, dvs. de arbetar inom vårt kommande område, vi ville ta del av deras erfarenheter (deras ”tystakunskap”) men även om vi skulle kunna införskaffa mer information om vad som begränsar respektive underlättar elevernas måluppfyllelse enligt dem.

Vi bokade tid för intervju på deras arbetsplats i en ostörd miljö. Intervjuerna skedde var en för sig. En av intervjuerna utfördes helt via telefon, där vi inte hade möjlighet för inspelning av samtalet och citaten i resultatet från denna intervju grundar sig därför endast på anteckningar ifrån samtalet. Vi skickade vår tankekarta till informanten, så personen kunde undertiden telefonintervjun pågick följa med och genom detta försöka skapa likvärdiga förutsättningar som för de övriga intervjuerna. De övriga spelades in men hjälp av en diktafon, vilket underlättade för bearbetningen av intervjusvaren och gav oss tillgång till vad informanten verkligen verbalt sa och minskade utrymmet för egna tolkningar (dvs. läsa mellan raderna). Vi valde att genomföra intervjuerna var och en för sig dvs. intervjun var ett samtal mellan en informant och en intervjuare. Detta gjorde vi för att öka flexibiliteten mot våra informanter genom att endast behöva ta hänsyn till två personers schema. Vi upplevde oss trygga i situationen att intervjuas på tu man hand, eftersom vi båda två var väl insatta i intervjutankekartan och upplever skolan som en naturlig miljö. För att skapa en trygg och avslappnad miljö innan intervjun påbörjades, samtalade vi med informanten om hur viktigt det var att de sa vad de själva ansåg och att de skulle säga vad de trodde var ”rätt” svar. Informanterna kände vi sedan tidigare vilket medförde en ökad trygghet i intervjusituationen. Tankekartan och dess följdfrågor var ett stöd för att föra dialogen framåt och bibehålla fokus kring vårt valda område. Under intervjuens gång använde vi följdfrågorna som en grund till

vidareutvecklande svar och för att få mer uttömmande svar. Intervjuerna pågick i cirka trettio minuter vardera. Under intervjuens gång förde vi minnesanteckningar på vår egen tankekarta (Bilaga 2: Tankekarta till intervju). Arbetsmetoden upplevdes positiv från båda parter, eftersom informanterna inte upplevdes hindrade i samtalet samt att vi kände oss nöjda med utgången av intervjuerna.

3.5 Bearbetning av intervjuer

Vi inledde bearbetningen av intervjumaterialet utifrån stödorden från vår framarbetade tankekarta (Bilaga 2: Tankekarta till intervju) och de utvalda delar ur intervjuerna som transkriberats (Bilaga 3: Transkription av intervjuer). Efter detta strukturerade vi upp materialet utefter individernas olika uppfattningar kring det valda fenomenet. För att sedan försöka se mönster, likheter och skillnader mellan de intervjuade, samt vidareutveckla de olika uppfattningarna till beskrivningskategorier. Till en början upplevde vi flera olika kategorier, men efter ett tag då vi bearbetat materialet insåg vi att de flesta inte höll. Anledningen till att de inte höll var för att vi hade läst mellan raderna i för stor utsträckning, för att sedan lyssna på intervjuerna upprepade tillfällen komma fram till att personen inte använde just de orden som vi uppfattat att personen syftade på. Detta gjorde att vi fick bearbeta om resultatet ett flertal tillfällen, därav vårt relativt tunna resultat i slut versionen. Vi försökte på bästa sätt uppfylla studiens syfte. Vilket var att studera lärarnas uppfattningar kring vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse.

Ur intervjuerna arbetades det fram två huvudkategorier som vardera har ett flertal underkategorier. De två stora kategorierna är *uppfattningar av vad som underlättar måluppfyllelse* respektive *uppfattningar av vad som begränsar måluppfyllelse*. Uppdelningen av vad som begränsar respektive underlättar måluppfyllelsen hos eleverna var relativt enkel att dela upp utifrån intervjumaterialet. Det svåra var att sedan förtydliga vad respondenterna menade samt att kunna finna citat från dem där de inte blandade in allt mellan himmel och jord vi samma tillfälle. Ett flertal kategorier bearbetades bort under studiens gång så, *måluppfyllelse underlättas genom det sociala samspelet med kollegier, genom att eleverna upplever glädje och genom demokratiska arbetsformer*. Under andra kategorin arbetade vi fram sex olika uppfattningar av vad som begränsar elevers måluppfyllelse, men av samma orsak som tidigare togs två uppfattningar bort, vilka var att *måluppfyllelse begränsas av bristande samarbete inom skolans personal, samt genom stress och tävlan*.

3.6 Forskningsetiska hänsynstaganden

Innan intervjuerna påbörjades hade informanten tagit del av information kring de forskningsetiska hänsynstaganden vilket enligt Vetenskapsrådet (2007) är följande: informations-, samtyckes-, konfidentialitets - och nyttjandekraven. Vilka kort innefattar att forskaren skall informera den intervjuade om studiens syfte, den deltagandes uppgift i studien, samt villkoren för deltagandet. Forskaren måste även inhämta samtycke från den deltagande. Den deltagande får själv bestämma hur länge personen vill delta i studien, samt kunna avbryta sin medverkan vid valbart tillfälle och inte utsättas för påtryckningar eller påverkan att fortsätta. När man startar en intervju är det viktigt att man som forskare börjar med att tala om syftet med intervjun. Det är viktigt att betona deltagarens roll och vara tydlig angående personens bidrag till undersökningen. Det är även viktigt att klargöra på vilket sätt bidraget kommer att användas och om det är konfidentiellt eller ej. (Patel & Davidsson, 2003) Vi

informerade om att vi skulle ge de deltagande lärarna fiktiva namn samt att materialet endast skulle användas i denna uppsats och inte i något annat syfte. Alla informanter godkände de rådande premisserna.

3.7 Studiens trovärdighet

Vi valde att endast samla material till studien genom intervjuer av den anledningen att vi önskade att få en bild av lärarnas uppfattningar av vad som underlättar respektive begränsar elevers måluppfyllelse. Att uppfylla studiens syfte upplevde vi vara svårt genom observation eller enkät, eftersom observation enbart ger oss information om vad vi ser och inte lärarnas uppfattningar. Enkäter skulle endast ge oss ett mera strukturerat material, en bredare och generell bas, vilket vi inte ansåg passade till studiens syfte. Det optimala för studien hade varit att kunna följa ett flertal lärare under en längre tid för att kunna få en tydligare inblick i hur lärarna agerar i förhållande till sina uppfattningar av elevers måluppfyllelse. Men på grund av tidsbrist fanns det inga möjligheter i denna studie, men det vore kanske önskvärt för kommande studier kring detta område. Frågan är dock om vår studie har lyckats komma åt lärarnas uppfattningar av fenomenet i fråga? Dvs. har vi lyckats fånga idrottslärnarnas verkliga uppfattningar om vad som begränsar respektive underlättar måluppfyllelsen hos eleverna i ämnet idrott och hälsa.

Svagheter som vi har märkt är först och främst det låga antalet deltagande intervjupersoner. Med ett större antal intervjuade personer skulle vi kanske ha fått flera olika perspektiv och variationer av uppfattningar kring elevers måluppfyllelse. Önskemålet att fler hade deltagit i studien fanns givetvis, men på grund av svårigheter att få frivilliga idrottslärare att delta så begränsades antalet intervjuer av detta. Vi frågade 13 aktiva idrottslärare, men de flesta tackade nej främst på grund av tidsbrist att delta i studien.

Vi ser, som både Stråhlman (2005) och Johansson och Svedner (2001) tar upp, svårigheten med om intervjusvaren verkligen avspeglar den intervjuades verkliga inställningar och erfarenheter. Vi hade inga givna tankar från början kring vilka svar vi önskade, vilket vi anser ligger till stor grund för att deltagarna svarade genuint på tankekartan (Bilaga 2: Tankekarta till intervju). Framförallt eftersom svaren blev väldigt individuella. De deltagande lärarna bidrog med olika syner utifrån ämnesområdena i tankekartan. Detta ser vi som en styrka i vår studie, vilket medför att vi anser att vi i vår studie har fått en inblick i lärarnas tankar och uppfattningar av elevers måluppfyllelse. Vilket är i linje med denna studies syfte. Valet av intervju med öppna och ostrukturerade ämnesområden för att undvika att leda den intervjuade är en annan styrka. Ståhlman (2005) tar upp att det alltid finns värderingar som påverkar de val vi gör. Han menar även att vi människor har en tendens att säga en sak och göra en annan. Men eftersom vi var intresserade av lärarnas uppfattningar, och inte deras handlande, så är inte det något som påverkat vår studies trovärdighet.

Genom att vi sedan tidigare känner informanterna skapades automatiskt en avslappnad intervjusituation. Vi var tydliga med att vi ville ha deras uppfattningar och att vi inte hade förutfattade tankar kring vad vi ville ha för svar. Detta ser vi som en styrka i vår studie genom att resultatet inte har styrts allt för mycket av vår förförståelse. Vår klivna uppfattning vilket vi har fått ifrån vår verksamhetsförlagda utbildning startade vårt intresse kring elevers måluppfyllelse. Vi ville få en tydligare bild av verkligheten för att kunna vara förberedda inför kommande yrkeskarriär. Vi är medvetna om att vår förförståelse har inriktat studien till

en viss del, men den har förhoppnings visst inte förvrängt de deltagande lärarnas svar i någon större utsträckning. Våra erfarenheter, tankar och känslor kring området har givetvis påverkat framställningen av materialet. Vi är medvetna om detta subjektiva inslag som oftast är väldigt vanligt kopplat till kvalitativa studier.

Vi fann att våra informanter hade väldigt olika uppfattningar kring elevers måluppfyllelse, där fokus låg främst på de svårigheter vilket de dagligen stöter på. Men denna mindre studie bidrar givetvis inte med några större generaliserbara fakta utan visar enbart på olika uppfattningar kring elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa. I större studier skulle dessa uppfattningar vara en del av mångfalden och kanske inte komma i första hand.

En av anledningarna till valet av det kvalitativa arbetssättet var dess holistiska synsätt. Istället för att fokusera enbart på utvalda delar ville vi se helheten. De flesta studier har både kvalitativa och kvantitativa delar, vår studie består enbart av kvalitativa delar. Vi har inte sökt resultat möjliga att generalisera, utan vi är medvetna om att materialet utifrån de intervjuades egna uppfattningar enbart givit oss olika perspektiv på elevers måluppfyllelsenivå. Resultatet kan inte generaliseras eftersom det enbart baseras på informanternas uppfattningar av elevers måluppfyllelse. Dock återfinns dessa uppfattningar troligtvis i tidigare forskning kring ämnet och det är säkerligen också så att uppfattningarna finns hos flera idrottslärare än de vi intervjuade och att de dessutom kan utgöra värdefulla betydelser för andra lärare.

4 Resultat

I resultatet kommer lärarnas uppfattningar att redovisas i olika beskrivningskategorier. Beskrivningskategorierna representeras av kvalitativa skilda uppfattningar av vad som underlättar respektive begränsar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa. Samtliga av de intervjuade har fått fiktiva namn för att redovisa resultatet på ett enkelt och överskådligt sätt, samt för att avidentifiera informanterna. Den första personen som intervjuades valde vi att kalla Anna, sedan i kronologisk ordning Bertil, Carl och David. En och samma lärare kan finnas representerad inom varje kategori.

De olika uppfattningskategorierna är indelade i två huvudgrupper enligt följande: *uppfattningar av vad som underlättar måluppfyllelse* respektive *uppfattningar av vad som begränsar måluppfyllelse*. De utvalda citaten från intervjuerna understryker och förstärker de upprättade kategoriernas centrala innehåll.

4.1 Uppfattningar om vad som underlättar måluppfyllelsen

Bearbetningen av intervjuerna har resulterat i tre tydliga uppfattningar av vad som underlättar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa. Nedanstående kategorier är inte hierarkiskt ordnade utan är variationer av likvärdiga uppfattningar om vad som underlättar elevers måluppfyllelse. Kategorierna har inte framkommit för att uppfattningen finns hos alla lärare. Enskilda uppfattningar hos enstaka lärare är lika intressanta. De olika uppfattningskategorierna är enligt följande: *måluppfyllelse underlättas genom variation, genom att medvetengöra eleverna samt av elevers sociala grundförutsättningar*.

4.1.1 Måluppfyllelse underlättas genom variation

Kategorin speglar de intervjuades uppfattning av hur ett varierat aktivitetsutbud i undervisningen kan underlätta elevers måluppfyllelse. Kärnan i denna kategori är att variationen i undervisningen, möjliggöra elevers måluppfyllelse.

...jag vill nog att de ska göra många saker, eller testa många saker... jag vill att de ska pröva saker som de inte har gjort tidigare... att de får en chans till att visa vad de kan om man har olika saker på lektionerna... olika saker så kan de visa att de kan målen... femmans mål handlar ju mycket om kropps kontroll och då kan de ju visa att de till exempel har balans om de får göra olika lekar eller andra saker... (Bertil)

Citatet tydliggör uppfattningen av att måluppfyllelse underlättas genom en varierad undervisning. Genom att bedriva en undervisning med varierat aktivitetsutbud får eleverna möjligheten att uppnå målen genom olika sätt. Bertil ansåg att eleverna får möjlighet att visa samma måluppfyllelse i olika aktiviteter och på detta sätt underlättas elevers måluppfyllelse. Ett moment så som balans kan visas i olika skepnader menar Bertil och genom ett varierat utbud får eleverna möjlighet att visa sina förmågor med hjälp av variationen.

4.1.2 Måluppfyllelse underlättas genom att medvetandegöra eleverna

Uppfattningen av vad som underlättar måluppfyllelsen är i denna kategori knuten till tre olika arbetsformer som medvetandegör eleverna. Utvärdering av sitt eget arbete, presentation av målen och samtal kring mål är olika arbetsformer som medvetandegör eleverna och som därmed underlättar deras måluppfyllelse. En viktig del i denna kategori är att när eleverna får möjlighet till att utvärdera sitt eget arbete, och får förståelse av vad målen innebär, så kan de tydligt se på vilken nivå de ligger på, i förhållande till målen.

... det är viktigt att de vet vad som krävs av dem... (Anna)

... en kort presentation räcker inte för att eleverna skall förstå vad målen innebär... (Carl)

...det viktigaste är att eleverna vet vad målen innebär, jag vet ju vilka målen är, men eleverna måste ju veta vad de är och vad det är vi jobbar mot... (Anna)

jag har en genomgång varje år i början där, vad de är de skall göra och visa ... kursplanen där står det ju hyfsat... då frågar de ju rätt mycket men det glöms ju rätt fort ... (David)

Citaten ovan beskriver att Anna, Carl och David värdesätter vikten av att presentera målen för eleverna. Framför allt för att göra eleverna medvetna om vad som krävs av dem och vilken roll målen har i planeringsarbetet. Carl menade också att en snabb presentation inte räcker, utan en tydligare genomgång av målen behövs för att eleverna skall förstå dess innebörd. Genom enbart en snabb genomgång glöms innehållet näst intill direkt bort. En konstant återkoppling samt bearbetning av och kring målen behövs för att bibehålla kunskapen om dess innebörd.

... eleverna får alltid utvärdera sig själva, för att de ska bli medvetna om vilken nivå de ligger i förhållande till måluppfyllelsen... (Carl)

Carl ansåg att utvärdering var ett bra arbetssätt för eleverna bli medvetna om sitt eget lärande. Genom utvärdering kan eleverna på ett tydligt sätt se vilken nivå deras prestationer ligger på, utifrån uppnåendemålen. Detta resulterade enligt Carl, i en tryggare situation och ökad kommunikation mellan lärare och eleverna angående elevens måluppfyllelse.

4.1.3 Måluppfyllelse underlättas av elevers sociala grundförutsättningar

Uppfattningen av vad som underlättar måluppfyllelsen är i denna kategori bunden till elevers sociala grundförutsättningar. Kategorin visar hur elevernas sociala grundförutsättningar underlättar deras möjligheter till att uppnå målen i idrott och hälsa.

...måluppfyllelse, här är det ju rätt många av eleverna som når målen... föräldrarna tycker ju också att det är väldigt viktigt med skolan över huvud taget... (David)

... mycket grundar sig i elevens sociala situation... om de rätta förutsättningarna finns hemifrån... får eleverna bättre förutsättningar att nå målen ... (Carl)

Citaten ovan speglar de uttalanden som de intervjuade gjorde angående elevens sociala grundförutsättningar. Carl och David menade att en stor orsak till att vissa elever når målen och vissa inte, beror på individens hemsituation. Det två intervjuade såg ett tydligt samspel mellan elevers måluppfyllelse och föräldrarnas inställning till skolan. Förtydligande av uppfattningen innefattade, att om föräldrarna var engagerade i elevens skolgång och stöttade sitt barn i dennes lärandeprocess, medförde detta att eleven hade en högre måluppfyllelsenivå.

4.2 Uppfattningar av vad som begränsar måluppfyllelsen

Bearbetningen av intervjuerna har resulterat i tydliga uppfattningar hos de intervjuade lärarna av vad som begränsar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa. Nedanstående kategorier är inte hierarkiskt ordnade utan är variationer av likvärdiga uppfattningar av vad som begränsar elevers måluppfyllelse. Kategorierna har inte framkommit för att uppfattningarna finns hos alla lärare. Enskilda uppfattningar hos enskilda lärare är lika intressanta. De olika uppfattningskategorierna är enligt följande: *måluppfyllelse begränsas av praktiska omständigheter samt av elevernas fysiska förutsättningar.*

4.2.1 Måluppfyllelse begränsas av praktiska omständigheter

Uppfattningen av vad som begränsar måluppfyllelsen är i denna kategori knutna till de praktiska omständigheterna som skolan har till sitt förfogande. Eftersom de intervjuade var verksamma i olika delar av landet med varierade förutsättningar i kommunen har det i denna kategori framstått flera olika aspekter av praktiska omständigheter som begränsar elevers måluppfyllelse.

... det som vi inte riktigt fixar nu med målen för eleverna för att det är så dålig ekonomi på skolan är ju simningen... jag har två i femman som inte kan simma, och då vill ju jag skriva åtgärdsprogram om att vi kommer att ha dom här tillfällena att ha simskola, men det finns ju inte pengar till det nu, så simningsmålen klarar vi nu inte riktigt att uppfylla... (Anna)

Det ovanstående citatet tydliggör att avsaknaden av de ekonomiska resurserna medför begränsningar av elevers måluppfyllelse. Anna berättade att målen är svåra för eleverna att uppnå i momentet simning eftersom pengar saknas i budgeten. Skolan som Anna var verksam i befinner sig utanför tätbebyggt område och därför saknas tillgång till en simhall. De pengar som behövdes för att transportera eleverna till närmsta simhall, för att bedriva en simundervisning inomhus, existerade inte. Anna menade att eftersom resurserna inte finns till förfogande så kan hon inte skriva åtgärdsprogram till eleverna eftersom hon inte vet när och hur de ska få möjlighet att träna på momentet för att uppnå målet.

... vi skulle behöva köpa in mer bollar men, ja det har man ju inte råd med, ja också säger dom att vi ska gå ut med barnen mer för det är ju gratis... men lågstadiet har ju max femtio minuters lektioner ja och då hinner de ju inte ens promenera ut till stället... det blir väldigt svårt att ha lektioner ute i skogen även fast vi har en eftersom det tar så lång tid att ta barnen dit och sen lika lång tid att gå tillbaka... tillslut blir det ju endast en lektion som man har promenerat på och inte gjort någon friluftaktivitet som man hade planerat att göra... (Bertil)

Citatet ovan tydliggör att tid och pengar kan bidra till försvårande omständigheter för elevers måluppfyllelse. Bertil som tog upp ämnet underströk, att även om möjligheten att gå ut i skogen fanns, så saknades det tid för genomförandet. Bertil berättade att transporten till och från skogsområdet tog upp hela lektionstiden. Den andra aspekten som citatet tar upp är den bristande ekonomiska möjligheten att köpa in det material som behövs för att bedriva en undervisning, som grundar till elevers måluppfyllelse.

4.2.2 Måluppfyllelse begränsas av elevers fysiska förutsättningar

I denna kategori är uppfattningen att elevers fysiska förutsättningar begränsar måluppfyllelsen i ämnet. Kärnan i denna uppfattning är att kroppskontroll och motorik utgör basen för alla aktiviteter och avsaknaden av dessa utgör hinder i utvecklingen och därigenom begränsas måluppfyllelsen för övriga elever. Det var ingen av informanterna som tog upp att elevernas fysiska förutsättningar kunde ses som någonting positivt, utan enbart den begränsande faktorn det hade på de övriga eleverna i gruppen.

... vissa saker är jätte svårt för vissa i gruppen och andra tycker att det är super enkelt... jag är rädd att jag har för enkla saker för vissa så att de inte får träna på de stora sakerna så att de kan klara av det... jag vill ju ha en undervisning som gör att de kan de grundläggande sakerna innan femman då det finns mål som de ska kunna och om man gör för enkla saker på lektionerna så kanske de inte för tränat på det som de behöver... (Bertil)

Bertil som undervisar elever i de lägre åldrarna på grundskolan, påpekade att nivån på aktiviteterna måste läggas så att eleverna med bristande fysiska förutsättningar kan delta. Undervisningsnivån bli därmed lägre och medför konsekvenser för elever med utvecklade förutsättningar att få en undervisning som möjliggör deras måluppfyllelse. Detta kan alltså även begränsa andra elevers måluppfyllelse.

... barnen är små och motoriken är olika utvecklad hos barnen... (Bertil)

5 Diskussion och slutsats

Vi har valt att återanvända strukturen ifrån litteraturgenomgången för att skapa för oss en tydligare sammanställning och ”knyta ihop säcken”. Resultatet kommer här att diskuteras ut efter de tre underliggande rubrikerna om vad som har betydelse för elevers måluppfyllelse, nämligen de process-, system- och individrelaterade faktorerna. Uppfattningskategorierna som vi har arbetat fram i resultatet har placerats under respektive rubrik där de innefattas.

En studie som utfördes av skolverket (2005) kom fram till tre olika faktorer som påverkar elevers måluppfyllelse. Studien jämförde skolor med lägst måluppfyllelse i förhållande till dem som med högst måluppfyllelse, för att se skillnaderna dem emellan. De tre faktorerna som de tydligt kunde uppfatta i studien var processrelaterade, systemrelaterade och individrelaterade faktorer. De processrelaterade faktorerna var sådana som personalen kunde påverka, så som relationer, arbetssätt, ambitionen samt kompetensutveckling. När det gällde de systemrelaterade faktorerna, vilket innefattade betygssystemet samt styrdokumentens krav, men även lokala förutsättningar så som skolans lokaler, närliggande resurser med mera. Den tredje och sista uppfattningen som ansågs påverka elevers måluppfyllelse enligt studien var de individuella faktorerna, ansågs dessa vara elevers sociala situation, så som etnisk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå. (Skolverket, 2005b, 2001)

5.1 *Processrelaterade faktorer*

5.1.1 Måluppfyllelse underlättas genom variation

Ett av resultaten i vår studie pekar på att ökad måluppfyllelsen kan uppnås genom variation eftersom detta bidrar till utökade chanser att varje individ kan finna sin del av undervisning som de kan eller klarar av bättre än andra. Alla vill bli sedda och bekräftade och genom variation kan alla elever visa sina starka sidor och få positiv respons. Om lärarna varierar och kopplar undervisningen till elevernas intressen och behov, skapas gynnsammare förutsättningar för ett livslångt lärande. Vi upplever att en stor variation i undervisningen, samt en tvåvägs öppen dialog mellan de lärare och eleverna är en grundläggande förutsättning för att eleverna ska kunna uppnå målen. Genom en variation skapas även möjligheter för alla elever att prestera väl inom vissa områden och därmed utöka möjligheter att uppnå målen inom det specifika området.

5.1.2 Måluppfyllelse underlättas genom att medvetandegöra eleverna

Informanterna tog upp betydelsen av att informera eleverna om vad som krävs av dem för att uppnå målen, men även för att öka deras intresse av att vara delaktiga i planerings- och undervisarbetet. Genom att medvetengöra eleverna om sin nuvarande individuella kunskapsnivå skapas ett intresse och motivation till att vidareutvecklas. Om man enbart har en snabb genomgång av målen glöms dess innehåll oftast bort, detta ansåg informanterna och de påpekade även att målen bör kontinuerligt återknytas till verksamheten. Korp (2003) tog upp att genom delaktighet i sin egen lärandeprocess samt möjligheten att påverka undervisningen, utökar elevernas engagemang och motivation.

Informanten berättade i sin intervju att hans elever alltid fick utvärdera sina prestationer, detta ansåg han vara ett viktigt moment i deras lärandeprocess. Black et al (2003) belyste även detta, hur viktigt självutvärderingen är i förhållande till elevens egen lärandeprocess. Många som har försökt att utveckla en självbedömningsprocess i sin verksamhet, har kommit fram till att det är svårt att få eleverna att reflektera över sitt arbete med utgångspunkt efter målen (Black et al, 2003). Vi förstår att detta är ett problematiskt område, men genom att försöka implementera arbetssättet med självbedömning i verksamheten skapas fler positiva möjligheter för en ökad måluppfyllelsenivå. Eftersom eleverna blir medvetna och informerade om sin individuella nivå i förhållande till uppnåendemålen.

Dessa två ovanstående uppfattningar om vad som underlättar måluppfyllelsen, anser vi tillhöra de processrelaterade faktorerna som påverkar elevers måluppfyllelse. Lärarna kan på egen hand arbeta fram det formativa arbetssättet i sin undervisning och där med medvetengöra eleverna om deras lärandeprocess genom att informera och diskutera med eleverna om målen. Men även göra dem medvetna om deras måluppfyllelse genom en självvärdering. Vi tycker att de två uppfattningar som underlättar måluppfyllelsen från resultatet, liknar det formativa arbetssättet som grundar sig i frågeställningar, värdering och feedback enligt Black et al. (2003). Det formativa arbetssättet anser vi vara mer förekommande än vad vi trodde, men vi tror att arbetet sker omedvetet hos ett flertal lärare och inte just under benämningen ”formativt arbetssätt”. Med detta uttalande menar vi att de tre stora delarna som ingår i det formativa arbetssättet är förankrade i den svenska skolan men personalen i verksamheten benämner inte sitt arbetssätt som ett formativt arbetssätt. Ett tydligt exempel på detta kunde vi se hos en av våra informanter där läraren hade arbetat in momentet utvärdering i sin undervisning. Eleverna fick möjlighet att värdera sina egna prestationer, men även lärarens arbete och där igenom att bli medvetna om undervisningssituationen. När läraren berättade detta för oss under intervjun nämnde han inte det formativa arbetssättet som en del av sitt arbetssätt. Men vi anser att läraren lika gärna kunde göra det eftersom värdering är en av de tre delarna i det formativa arbetssättet.

5.2 Systemrelaterade faktorer

5.2.1 Måluppfyllelse begränsas av praktiska omständigheter

William och Black (2004) berättade att skolor och dess personal behöver material och hjälp för att grunda och utveckla resultat i det formativa arbetssättet. De intervjuade tog även upp en liknande problematik, att mer material och hjälp behövs för att på bästa möjliga sätt arbeta mot målen. Informanten tog upp att material som behövs för att bedriva specifika aktiviteter inte finns inom ramarna för budgeten. Den intervjuade berättade att det nästintill var omöjligt att bedriva aktiviteter i skog och mark, eftersom lektionstiden var för knapp. Vi anser för att målarbetet ska kunna utvecklas i full kapacitet krävs mer tid, pengar och konstruktiv handledning till hela skolans personal.

Ett tydligt exempel på vad pengar kan begränsa elevers måluppfyllelse är det som en av informanterna berättade i sin intervju om momentet simning. På skolan som vår informant var verksam i saknades pengar i budgeten, för att kunna transportera eleverna till den närmaste simhall som simundervisning kunde bedrivas i. Detta medförde att eleverna som inte kunde simma begränsades möjligheterna till att träna på momentet, eftersom resurserna inte fanns. Läraren menade att eftersom resurserna inte fanns till förfogande så kunde hon inte skriva

något åtgärdsprogram till eleverna eftersom hon inte vet när och hur de ska få möjlighet att träna på momentet för att uppnå målet.

Dessa två ovanstående problem som uppstår kring tid och pengar, tror vi är små delar av ett stort sammanhang. Med detta menar vi att det förmodligen finns ytterligare begränsningar för elever att uppnå målen som är grundande i ekonomi- och tidsbegränsningar. Denna tanke vill vi återknyta till de systemrelaterade faktorerna som påverkar elevers måluppfyllelse. Enligt skolverket (2005b) påverkar de lokala förutsättningar så som skolans lokaler, närliggande resurser mm. elevers måluppfyllelse. En skillnad som Skolverket såg var att om skolan hade dessa faktorer så skapades det mer gynnsammare möjligheter till att bedriva en bättre undervisning utifrån målen, vilket i sin tur gav en högre grad av måluppfyllelse.

Ytterligare en aspekt på vad som är relaterat till de systemrelaterade faktorerna av vad som påverkar elevers måluppfyllelse är de geografiska aspekterna. Med detta menar vi att eftersom Sverige är ett avlångt land som bidrar till skilda väder förutsättningar i olika delar av landet. Ett tydligt exempel på en sådan skillnad kan vara en jämförelse mellan Luleå och Umeås förutsättningar relaterat till Göteborg och Kalmars förutsättningar att bedriva skid- och skridskoundervisning. Luleå och Umeå har snö och kyla på ett annat sätt än vad Göteborg och Kalmar har och därför upplever vi att det fokuseras mer på skid- och skridsko undervisning i de övre delarna av Sverige än vad de gör i den nedre regionen. Denna skilda fokusering på undervisningens innehåll tror vi kan påverka elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

Problematik kring styrdokumentens bredd försvårar måluppfyllelsen hos eleverna, genom att målen i kursplanen har blivit en individuell tolkningsfråga hos respektive lärare. Detta bekräftas av Skolverket (2004) där man tar upp att läroplanens mål är för vida och att den är till för att skapa en mer målande bild om vad verksamheten ska baseras på. Både genom vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) och denna studie har vi stött på problematiska funderingar kring styrdokumentet. De intervjuade bekräftade våra funderingar angående att kursplanen för idrott och hälsa innehåller ett fåtal riktlinjer om vad undervisningen konkret ska innehålla. Detta för med sig både för och nackdelar anser vi, en fördel är att verksamheten verkligen kan anpassas utefter varje enskild individ och målgruppen. Medan nackdelen kan bli att verksamheten blir oerhört skilda i jämförelse till övriga delar av landet, men även att verksamheten kan bli styrd efter individuella tyckanden från både skolans och lärarens erfarenheter eller liknande. Vilket vi anser skapar mindre gynnsamma förutsättningar för eleverna att uppnå måluppfyllelse.

5.3 Individrelaterade faktorer

5.3.1 Måluppfyllelse underlättas av elevers sociala grundförutsättningar

Lärarna som intervjuades menade att en stor orsak till att vissa elever når målen och vissa inte, beror på individens sociala situation. Där en av den viktigaste aspekten var föräldrarnas engagemang i elevens lärande process. Detta bekräftas i en studie utförd av skolverket (2005b) att elevernas bakgrundssituation så som föräldrarnas utbildningsnivå, deras sociala och ekonomiska situation spelade en viktig roll i förhållandet till måluppfyllelsen. Vilket bekräftar informanternas resonemang om att de sociala förutsättningarna är av stor betydelse för elevernas möjligheter inom skolans verksamhet.

5.3.2 Måluppfyllelse begränsas av elevers fysiska förutsättningar

En av de intervjuade undervisade på en lågstadieskola och han påpekade att nivån på aktiviteterna måste läggas så att eleverna med bristande fysiska förutsättningar kan delta. Undervisningsnivån bli därmed lägre och medför konsekvenser för elever med utvecklade förutsättningar att få en undervisning som möjliggör deras måluppfyllelse. Enligt styrdokumentet ska undervisningen anpassas efter individen, för att Sveriges skolor är en skola för alla. Detta ser vi skapar begränsningar i måluppfyllelsen för de eleverna med högre kunskapsnivå. Läraren tog upp att han måste sänka sin undervisningsnivå för att de eleverna med begränsade motoriska förutsättningar ska kunna delta i aktiviteten. Ofta anses individanpassning som något positivt i skolans verksamhet, men i detta fall håller vi med informanten om att det begränsar måluppfyllelsen för övriga elever i gruppen.

De ovanstående uppfattningar om vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse, som innefattade elevers sociala grundförutsättningar och elevers fysiska förutsättningar är tillhörande den individrelaterade faktorn som påverkar elevers måluppfyllelse. Studien som Skolverket (2001) gjorde visade att eleverna hade större förutsättningar att uppnå målen beroende på föräldrarnas utbildningsbakgrund, etnicitet, kön och ekonomisk situation. Just detta talade en av lärarna kring i sin intervju, att elevernas föräldrar på hans skola var väldigt engagerad i elevernas lärandeprocess och enligt statistiken på skolan så hade eleverna en allmänt hög måluppfyllelse. Informanten drog slutsatsen att den höga måluppfyllelsen är grundad i föräldrarnas engagemang.

Vi håller med i lärarens resonemang att föräldrarna kan bidra till en ökad motivation för eleverna att uppnå målen. Men vi vill även understryka att denna motivation lätt kan förvandlas till stress och prestations krav för eleverna. Där jakten på höga betyg är viktigare än att förstå innebörden av målen. Under vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) har vi stött på flera exempel på just detta, dvs. en elev som är mycket duktig inom en viss sport och förväntar sig automatiskt höga betyg, eftersom han är aktiv på en hög nivå. Men innebär detta samma sak som att han har uppfyllt målen för ämnet idrott och hälsa inom grundskolan? Det tycker inte vi! Vi anser för att eleverna ska få ett högt betyg i ämnet ska de kunna visa tydliga ledaregenskaper, eleven ska kunna samarbeta på ett brett och tydligt sätt sam att visa breda kunskaper inom flera moment och inte ett specifikt. (Bilaga 1: Kursplanen för idrott och hälsa). Vi anser helt enkelt att elever som uppnår ett högt betyg i ämnet idrott och hälsa är empatiska elever som kan visa hänsyn och handleda andra elever i de olika momenten i undervisningen. Eleverna kan även reflektera över begreppet hälsa och kunna resonera kring sin egen livsstil relaterat till begreppet. Eleverna har helt enkelt fått en känsla för ämnet och behöver nödvändigtvis inte vara den eleven som skriver alla rätt på provet, som springer snabbast och hoppar högst.

5.4 Betydelse för lärarrollen

Om lärare kan sätta ord på sin ”tystakunskap” och ta hjälp av varandras erfarenheter, kunskaper och idéer, så upplever vi att detta kan underlätta läraryrket men även vidareutveckla verksamheten framåt. Innebörden av detta har vi förstått i större utsträckning genom denna studie, där flera av de intervjuade lärarna har tagit upp problematiken kring de vida styrdokumentet, öppna kursplaner och tolkningsbara riktlinjer. Vi anser att läraryrket hade underlättats till viss del om lärarna var mer samspelade och öppna för varandras erfarenheter och kunskaper. En tendens som vi även har mött under studiens gång och under vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU) är att lärare tenderar att ibland arbeta alltför

individuellt och självständigt. Genom att lärare tar hjälp av varandras visdom misstänker vi att elevernas måluppfyllelse påverkas positivt, genom att lärarna kan få nya perspektiv samt tankar kring sin egen undervisning men även den stöttning och uppbackning som vi alla önskar oss.

Genom denna studie har vi fått insikter om vad som underlättar respektive begränsar elevers måluppfyllelse. Denna studie har givit oss större kunskaper om hur måluppfyllelse kan uppnås men även vilka "faror" som begränsar elevers måluppfyllelsenivå. När vi snart blir verksamma idrottslärare vill vi bedriva en verksamhet som hjälper eleverna att uppnå målen, till vår hjälp och stöd kommer vi ha våran studie i bakhuvudet. Problematiken om att nivåanpassning kan begränsa övriga elevers måluppfyllelsenivå, upplever vi vara en av de viktigaste slutsatserna från resultatet. Med nivåanpassning menar vi att för att en viss aktivitet ska kunna gå att genomföra med en större grupp kan nivån på övningen behövas sänkas till en lägre nivå i förhållande till elevernas motoriska utveckling.

En annan begränsning som resultatet har belyst är de praktiska förutsättningarna så som skolans geografiska placering, materialtillgång och skolans ekonomiska situation. Detta är något som enskilda lärare inte kan påverka i någon större utsträckning, utan enbart anpassa sin undervisning och verksamhet utefter rådande situation. I denna situation måste läraren bibehålla sin motivation och engagemang, för att bedriva en undervisning som underlättar elevers måluppfyllelse. Hur kan man som lärare undvika att de process- och de systemrelaterade faktorerna påverkar elevers måluppfyllelse i negativ bemärkelse? De kommer troligtvis alltid finnas i mer eller mindre utsträckning och påverka negativt, men är man väl medveten om att de påverkar så kan vi göra någonting åt dem. Just detta har fått oss mer medvetna och motiverade att göra ett så bra jobb ifrån oss som möjligt när vi kommer ut i verksamheterna.

I denna studie har vi försökt att få en tydligare uppfattning av vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelsenivå, men av naturliga skäl fått avgränsa oss och vi har inte haft möjlighet att kunna undersöka ämnet på ett djupare plan som vi skulle önska.

I efterhand har vi funderat på om en gruppintervju vore positivt i förhållande till syftet. Denscombe (2000) tog upp att man ibland kan utnyttja mer än en informant i en och samma intervju, så kallade gruppintervjuer. Vanligtvis gäller detta mellan fyra till sex personer. Vi upplever att denna metod skulle fungera bra, vilket man kan ha i åtanke till kommande studier inom området. Våra funderingar till varför detta kunde vara en fördel var för att om den intervjuade inte tidigare startat en tankeprocess inom området kan det underlätta att starta en process gemensamt i grupp. Genom gruppdiskussion skulle kanske flera olika perspektiv och uppfattningar på området komma upp, eftersom alla kommer dit med sina olika erfarenheter och förutsättningar. Vi upplever inte att mindre uppfattningar skulle komma fram, utan att man snarare skulle komma på flera och i flera variationer.

Vi har en hel del förslag och tankar kring vidare forskning, det kan vara att intervjua fler lärare än vad vi hade möjlighet att göra kring studiens ämne, men även att studera hur lärare arbetar för att möjliggöra för eleverna att uppnå målen. En studie om hur lärare individanpassar undervisningen i ämnet idrott och hälsa, för att underlätta elevers måluppfyllelse. Ytterligare förslag på vidare forskning kan vara att undersöka i vilken grad uppfattningar av kursplanens innehåll skiljer sig beroende på de geografiska skillnaderna, men även undersöka hur lärare arbetar med målen i undervisningen och i vilken grad elevers måluppfyllelse ökar om lärare gör elever medvetna om målens innehåll. Avslutningsvis tycker

vi att det varit mycket trevligt och intressant att få ta del av lärares uppfattningar av vad som begränsar respektive underlättar elevers måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

Referenser

- Andersson, B. (2004) *Skarp kritik mot idrottsämnet*. Pedagogiska magasinet publicerad i idrottsläraren 2004-11-18 Hämtad den 2009-04-09 från <http://www.pedagogiskamagasinet.se/main.asp?ArticleID=41359&ArticleOutputTemplateID=91&ArticleStateID=2&CategoryID=3564&FreeText=mål>
- Annerstedt, C. (1991) *Idrottslärarna och idrottsämnet. Utveckling, mål, kompetens- ett didaktiskt perspektiv*. Göteborg: Vasastadens bokbinderi
- Black, P, Harrison, C, Lee, C Marshall, B & Wiliam D (2003). *Assessment for learning: Putting it into practice*. Berkshire: MCGraw – Hill Education.
- Black, P & William, D (1998a) *Assessment and Classroom learning*. Assessment in Education, Vol 5, nr 1, 1998.
- Black, P & Wiliam, D (1998b) *Inside the black box. Raising Standards Through Classroom Assessment*. PHI DELTA KAPPAN, Oktober, 1998.
- Carlgren, I & Marton, F (2007). *Lärare av imorgon*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur
- Johansson, B & Svedner, P. (2001). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget
- Korp, H (2003). *Kunskapsbedömning hur, vad och varför*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Larsson, H & Redelius, K (2004). *Mellan nytta och nöje, bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm, Idrottshögskolan i Stockholm: Edita Nordstedts tryckeri.
- Linde, G (2003). *Kunskap och betyg*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindström, L & Lindberg, V (2005). *Pedagogisk bedömning – Att dokumentera, bedöma och utveckla kunskap*. Stockholm: HLS Förlag.
- Mager, R (1988). *Att formulera undervisningsmål*. Lund: Studentlitteratur.
- Myndigheten för skolutveckling (2008). *Att lyfta den pedagogiska praktiken, Vägledning för processledare*. Stockholm: Liber distribution.
- Patel, R & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur
- Skolverket (2001). *Utan fullständiga betyg- varför når inte alla elever målen?* Skolverket rapport nr: 202

- Skolverket, Skolverkets allmänna råd (2004). *Likvärdig bedömning och betygsättning*. Stockholm: Fritze.
- Skolverket (2005a). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003, Idrott och hälsa, ämnesrapport till rapport 253*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Skolverket (2005b). *Vad gör det för skillnad vad skolan gör? Om skolors olikheter och deras betydelse för elevernas studieresultat*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Skolverket (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skolverket (2008). *Kursplaner och betygskriterier 2000, reviderad version 2008, Grundskolan*. Stockholm: Fritze.
- Steinberg, J. (2007). *Skolans nya syfte*. Örebro: Läromedel AB
- Stråhlman, O. (2005). *Idrott – mål eller medel. Några kritiska nedslag i idrottsforskningen*. Göteborgsuniversitet: Idrottshögskolan
- Statens offentliga utredningar, SOU 1948:27. (1948) *1946 års skolkommissions betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling*. Stockholm:?
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Uljens, M. (1989). *Fenomenografi: forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2003). *Forskningsetiska principer, inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet: Elanders Gotab.
- William, D, Lee, C, Harrisson, C & Black, P (2004) *Teachers developing assessment for learning: impact on student achivment*. Assessment in Education, Vol. 11, No. 1, Mars 2004.

Idrott och hälsa

Kursplan

Ämnets syfte och roll i utbildningen

Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för hälsan. Barn och ungdomar behöver därför utveckla kunskaper om hur kroppen fungerar och hur vanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv förhåller sig till fysiskt och psykiskt välbefinnande. Ämnet idrott och hälsa syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan. Under generationer har rörelseaktiviteter och friluftsverksamheter utvecklats. Ämnet ger kunskaper om deras framväxt, erfarenheter av att delta i dem och färdigheter i att bedriva dem. Ämnet skall även väcka nyfikenhet och intresse för nya aktiviteter. Ett grundläggande syfte med ämnet är också att skapa förutsättningar för alla att delta i olika aktiviteter på sina egna villkor, utveckla gemenskap och samarbetsförmåga samt förståelse och respekt för andra. Fysiska aktiviteter utgör en gemensam nämnare för olika kulturer. Utbildningen i idrott och hälsa ger möjligheter till att stärka gemenskapen mellan barn och ungdomar i ett mångkulturellt och internationellt samhälle.

Mål att sträva mot

Skolan skall i sin undervisning i idrott och hälsa sträva efter att eleven

- utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga samt utvecklar en positiv självbild,
- utvecklar kunskap om vad som främjar hälsa,
- utvecklar en god kroppsuppfattning och kunskaper som gör det möjligt att se, välja och värdera olika former av rörelse ur ett hälsoperspektiv, stimuleras till ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet och tar ett ansvar för sin hälsa,
- utvecklar och fördjupar sin rörelseförmåga och lust att röra sig samt stimuleras att ge uttryck för fantasi, känslor och gemenskap,
- utvecklar förmågan att leka, motionera och idrotta på egen hand och tillsammans med andra,
- utvecklar kunskaper att kritiskt bemöta missförhållanden som kan förekomma i samband med olika typer av fysiska aktiviteter samt ges förutsättningar till ett personligt ställningstagande i idrotts och hälsofrågor,
- utvecklar förmågan att organisera och leda aktiviteter,
- får inblickar i idrottens och friluftslivets historia samt lär känna olika former av lekar, danser och idrottsformer i olika kulturer,
- utvecklar kunskaper om och beredskap för handlande i nöd- och katastrofsituationer både på land, i och vid vatten.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Ämnet idrott och hälsa har ett brett innehåll. Ämnets kärna är idrott, lek och allsidiga rörelser utformade så att alla oavsett fysiska eller andra förutsättningar ska kunna delta, eråålla upplevelser och erfarenheter samt utvecklas på sina egna villkor. Grundläggande är ett hälsoperspektiv som innefattar såväl fysiskt och psykiskt som socialt välbefinnande. Ämnet förmedlar därmed en syn på idrott och hälsa som har betydelse för både uppväxttiden och senare skeden i livet. Ämnet stimulerar och engagerar alla att själva ta ett ansvar för upplågning och genomförande av motion och fysisk träning.

Det föreligger ett starkt samband mellan livsstil, livsmiljö, hälsa och livskvalitet. Ämnet förmedlar därför kunskaper om hur god hälsa och god livs- och arbetsmiljö kan främjas. I ämnet innefattas också utbildning för nödsituationer såsom livräddning och första hjälpen vid olycksfall. Ämnet står för en helhetssyn på människan, dvs. att kropp, känslor, intellekt och tankar är beroende av varandra, och kan på så sätt medverka till att elevens kroppsuppfattning utvecklas. Ämnet erbjuder möjlighet att i ett naturligt sammanhang diskutera såväl hälsofrågor som etiska frågor som hör ihop med idrott och friluftsliv. Tillsammans med kunskap om de avarter och trender som är knutna till vår tids kroppsväpningskultur ger ämnet möjligheter att bl.a. utifrån ett jämställdhetsperspektiv ifrågasätta de idealbilder som sprids via olika medier. I ett etiskt perspektiv ryms också frågor om förståelse för människors olika förutsättningar när det gäller fysiska aktiviteter. Ett kulturellt perspektiv i ämnet speglar såväl egna traditioner och sätt att tänka som synsätt och rörelseuttryck i andra kulturer. Att utveckla allsidiga rörelseaktiviteter är centralt i ämnet och en allsidig rörelserepertoar kan lägga grund för en aktiv och hälsofrämjande livsstil. En positiv upplevelse av rörelse och rytm är i sin tur en grund för individuella och kollektiva övningar och främjar på så sätt såväl den improvisatoriska och estetiska som den motoriska förmågan. Detta ger möjligheter att utveckla tanke och känsla, rörelse- och idrottsfärdigheter samt träna kondition, styrka och rörlighet. Ämnet anknyter också till de starka kulturella traditioner som finns i Sverige när det gäller att vistas i naturen. Genom friluftsvksamhet och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. Ämnet bidrar på så sätt till att väcka engagemang för betydelsen av att skydda och vårda natur och miljö.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det femte skolåret

Eleven skall

- behärska olika motoriska grundformer och utföra rörelser med balans och kroppskontroll samt kunna utföra enkla danser och rörelseuppgifter till musik,
- ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten,
- ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett,
- kunna orientera sig och hitta i närmiljön genom att använda enkla hjälpmedel,
- ha grundläggande kunskaper om friluftsliv samt känna till principerna för allemansrätten,
- känna till något om och kunna ge synpunkter på arbetsmiljön i skolan,
- ha erfarenheter av några vanliga idrottsaktiviteter samt veta något om skaderisker och om hur skador kan undvikas.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Eleven skall

- förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang,
- kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter,
- kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion,
- kunna orientera sig i okända marker genom att använda olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider,

- kunna hantera nödsituationer i och vid vatten,
- ha kunskaper i livräddande första hjälp,
- ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt.

Bedömning i ämnet idrott och hälsa

Bedömningen i ämnet idrott och hälsa avser elevens kunskaper om hur den egna kroppen fungerar och hur eleven bland annat genom regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv kan bibehålla och förbättra sin fysiska och psykiska hälsa. Det innebär att elevens kunskaper om vilka faktorer som påverkar den egna hälsan är en viktig bedömningsgrund. Elevens förmåga att använda kroppen för sammansatta och komplexa rörelsemönster på ett ändamålsenligt sätt liksom bredden av fysiska aktiviteter ingår också i bedömningen. Ytterligare en bedömningsgrund är elevens förmåga att utföra rörelser med kontroll och precision liksom att med hänsyn till rytm och estetik ge uttryck för känslor och stämningar. Även elevens förmåga att reflektera över och värdera fysiska aktiviteters betydelse för livsstil och hälsa utifrån både ett individ- och ett samhällsperspektiv är av vikt vid bedömningen.

Kriterier för betyget Väl godkänt

Eleven reflekterar med hjälp av kunskaper om kropp och rörelse över hur hälsa och välbefinnande kan bibehållas och förbättras.

Eleven föreslår och genomför fysiska aktiviteter som befrämjar egen motion och hälsa.

Eleven använder ett ändamålsenligt rörelsemönster vid deltagandet i olika fysiska aktiviteter.

Eleven deltar i och tillämpar sina kunskaper om friluftsliv under olika årstider.

Eleven använder sina kunskaper för att förutse och avvärja risker i samband med olika fysiska aktiviteter.

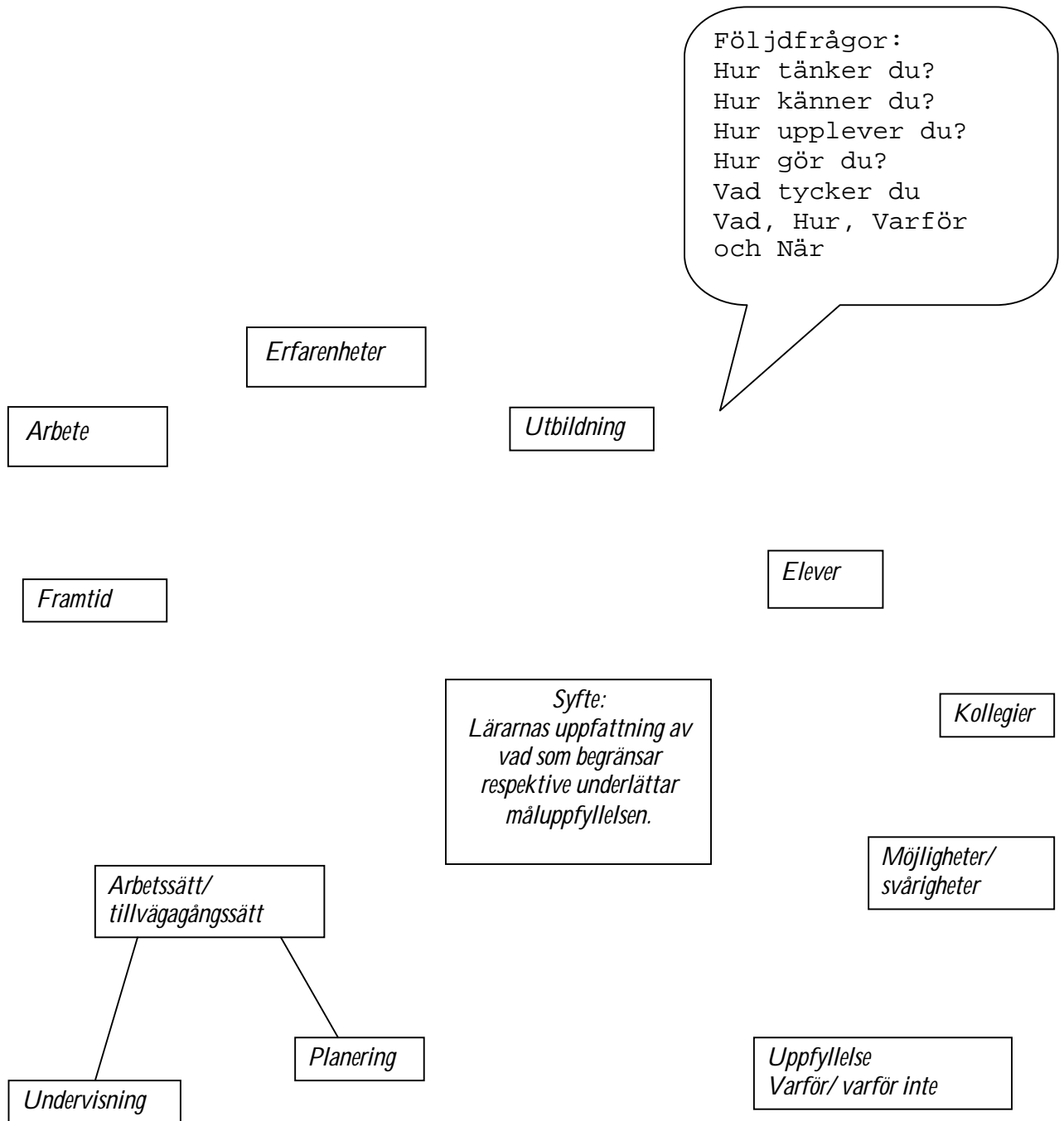
Kriterier för betyget Mycket väl godkänt

Eleven använder sina kunskaper om livsstil, livsmiljö och hälsa för att bedöma värdet av olika idrotts- och friluftaktiviteter.

Eleven komponerar, motiverar och genomför ett allsidigt och funktionellt motionsprogram.

Eleven organiserar motions-, idrotts- eller friluftaktiviteter tillsammans med andra med hänsyn till olika deltagares behov.

Eleven anpassar sina rörelser till de krav som olika aktiviteter och situationer ställer på exempelvis balans, precision och tempo.

Transkription av intervju med "Anna"

A= Anna

I= Intervjuaren

...

I: om man ser till målen nu då, vad har du för arbetssätt och tillvägagångssätt för att arbeta med målen.

A: det viktigaste är att eleverna vet vad målen är innebär, jag vet ju vilka målen är, men eleverna måste ju veta vad de är och vad det är vi jobbar mot.

I: mm

A: många tror ju att den som är bäst på fotboll får högt betyg eller den som hoppar längst eller så där... men det är vi ju egentligen mycket mer mor hälsa och i betygskriterierna så står det ju ingen ting om hur långt man måste hoppa eller hur långt man skall springa

I: mm

A: de är ju det många tror, är man duktig i det så får man ett högt betyg i idrott. Det är ju inkluderat i det, det står ju om mer om balans och precision, det kan man ju se, så det är ju klart att man går på det med

I: mm

A: men jag tycker att det är viktigt att dom får reda på det och innan varje läsårsstart och terminsstart så gör vi väldigt noga igenom kriterierna och även strävansmålen och då får de först läsa igenom det och sedan går vi igenom de svåra orden om ergonomi och sen får de sitta i olika grupper och så... som vi börjar alltid med.

I: mm

....

A: att man tonar ner lite det här med tävlingsinstinkten, det är väl bra att ha en tävlingsinstinkt när de skall tävla, men inte på skolidrott kanske

I: mm

A: jag vet inte varför jag tycker det,

...

I: Uppfylls målen? Eller klarar eleverna av att uppnå målen? Och klarar du av att lägga upp en undervisning som gör så att eleverna kan uppnå målen?

A: det som vi inte riktigt fixar nu med målen för eleverna, för att det är så dålig ekonomi på skolan är ju simningen, alltså egentligen så ligger ju det ju på föräldrarna att deras barn kan simma men skolan har ju en del, om barnen inte kan så är det ju kommunens ansvar att ge undervisning i det

I: ja...

A: sen är det ju dem som tackar nej till undervisningen och då har ju ändå vi gjort det som vi har kunnat, det är svårt,

I: mm

A: nu när det är en sådan ekonomi, så jag har två i femman som inte kan simma, och då vill ju jag skriva åtgärdsprogram om att vi kommer att ha dom här tillfällena att ha simskola, men det finns ju inte pengar till det nu, så simningmålen klarar vi nu inte riktigt att uppfylla, men

vi är ganska duktiga på att åka in och simma någon gång med dom om året, men då är det idrottspengarna och inte skolan som betalar det har vi inte behövt de andra åren.

I: mm

A: men om de inte har klarat av att simma på hösten då tycker det att de är så kallt och alla vill ju inte hoppa i vattnet,

I: ja..

A: då har vi alltid ett uppsamlingshit hittills då,

I: mm

A: men det kostar ju pengar och då har vi gjort det på höstterminen då och nu har vi kommit iväg en gång med alla årskurser på hela skolan tror jag att det är till och med

I: mm

A: men man lär sig ju inte att simma på ett tillfälle

I: nä nänä

A: eller två tillfällen

I: nä verkligen inte

A: så det är ju det och då blir det ju ännu mer pinsamt, så dom dagarna när vi åker och simmar, då är ju dom sjuka som inte kan simma, för dom vill ju inte visa det

I: nä okej

I: så förutom simningen just så känns det som eleverna får möjligheter till att uppnå målen?

A: nått som jag känner mig riktigt dålig på det är ju det här friluft, ja vist man räddar sig själv med att man har orientering

I: mm

A: men jag har inte mycket friluftaktiviteter, man har en timma eller femtio minuter och man har en stund upp till skogen eller naturen

I: mm

A: sen så känner jag mig inte så bra på det heller

...

Transkription av intervjun med "Bertil"

B= Bertil

I= Intervjuaren

...

B: jag har funderat eller varit osäker på hur man ska kunna, eller hur man ska lägga undervisningen

I: hur menar du...

B: barnen är små och motoriken är olika utvecklad hos barnen

I: mm

B: vissa saker är jätte svårt för vissa i gruppen och andra tycker att det är super enkelt, man vill ju inte att de elever som tycker att det är enkelt ska tycka att det är tråkigt på gympan

I: nå de ä klart

B: ja... det är väldigt svårt att hitta en sak som alla kan göra eller ja, alla kan ju göra den men vissa tycker att det blir tråkigt eller jag är rädd att jag har för enkla saker för vissa så att de inte får träna på de stora sakerna så att de kan klara av det

I: klara av det...?

B: ja... sakerna eller målen, jag vill ju ha en undervisning som gör att de kan de grundläggande sakerna innan femman då det finns mål som de skall kunna och om man gör enkla saker på lektionerna så kanske de inte för tränat på det som de behöver

I: mm

...

I: hur lägger du upp din undervisning, tänker du på något speciellt när du planerar inför dina lektioner?

B: hm, jag försöker få med de stora delarna i min planering så att jag vet att de får göra det som de ska ha gjort

I: mm

B: jag tror att jag försöker hitta på nya saker, eller ja, jag vill nog att de ska göra många saker, eller testa många saker

I: testa olika aktiviteter?

B: ja ... det vill jag, baren är inte lika rörliga i dag och då tror jag att jag vill att de ska pröva saker som de inte har gjort tidigare

I: mm

B; inte för att de ska lära sig så mycket utan bara för att de ska tycka att det är kul att röra på sig, rörelse glädje om man ska använda ett finns ord... hihhi

I: ja, precis hihi

B. jag vill nog att eleverna skall hitta en grej som de tycker är kul så att de kan göra det på fritiden när de inte är i skolan

I: okej

B: men nu när jag sitter här så är det ju klart att de får en chans till att visa vad de kan om man har olika saker på lektionerna

I: du menar mot målen?

B ja precis om man har olika saker så kan de visa att de kan målen

I: mm

B: femmans mål handlar ju mycket om kroppskontroll och då kan de ju visa att de till exempel har balans om de får göra olika lekar eller saker

I: mm, okej

...

B: jag tycker att det är väldigt tråkigt att man hela tiden inte har råd

I: mm

B: vi skulle behöva flera sker till

I: som vadå?

B: vi skulle behöva köpa in mer bollar men, ja det har man ju inte råd med, ja också säger dom att vi ska gå ut med barnen mer för det är ju gratis

I: mm

B: men lågstadiet hr ju max femtio minuters lektioner ja och då hinner de ju inte enns promenera ut till stället.

I: mm

B: det blir väldigt svårt att ha lektioner ute i skogen även fast vi har en eftersom det tar så lång tid att ta barnen dit och sen lika lång tid att gå tillbaka

I: mm

B. tillslut blir det ju endast en lektion som man har promenerat på och inte gjort någon friluftaktivitet som man hade planerat att göra

I. ja det är ju tråkigt

B: mm ja så nu blir de så att vi har inga pengar att köpa saker för och ingen tid till att gå ut i skogen, äää man ska va glad att man inte är rektor i alla fall hehe

I: ja det är ju tur att man inte är det... hehe

...

Transkription av intervjun med "David"

D= David

I= Intervjuaren

...

D: nu har de ju fått en ny, eller ska bygga en ny hall där nere och då vill jag att den skall bli bra för i så fall kan man utveckla och bära betydligt mer och göra en bredare idrott undervisning om man då kan få en hall som är fullt utrustad med det som man behöver

I: mm

D: de har fått bygglov på en hall och jag har varit i kontakt med stadsdelsnämnden nu att vi behöver inredning

I: mm

D: ja du vet ringar, rek ja du vet hela baletten

I: ja precis

D: men jag har inte fått så mycket till svars tillbaka kan jag ju säga, det är ju inte så att det finns jätte mycket pengar heller

I: nä

D: de som äger hallen bygger ju på de pengarna som de har och så skiter de i vad vi tycker utan de bygger det som de har råd med

I: men om de lägger till det med rek och ringar

D: mm precis då blir det ju en bra inredning ju, vi har det ju inte det optimalt på det sättet annars är det faktiskt bra här, stora hallar och våra utomhus möjligheter och rätt så bra elever

...

I: arbetssätt och tillvägagångssätt med planering och undervisningen, vad har du för tankar kring det?

D: arbetssättet...

I då i förhållande till målen om man säger...

D: man får ju se till att man gör alla de här grejerna som står i målbeskrivningen då va men vissa moment kan ju vara lite svårare typ simning och det här med lite friluftsliv det är ju svårt

I: mm

D: framförallt friluftslivet då som mer och mer blir bortrationaliserat kan man ju säga mer eller mindre praktiskt, vi har vissa valda dagar som de kan få välja lite, och på elevens val där det finns lite mer friluftsliv och simningen får man ju ha på lite mer speciella dagar

I: mm

D: det blir svårt att hinna dessa moment på en lektion

I: jajaja...

D: så man får försöka få in dessa sista saker annars är det inga problem att hinna igenom de här som man skall göra eller ja det som ska behandlas liksom det är just att det krävs lite mer tanke innan

I: ja

D: som kan få kosta lite pengar också för oftast gör det ju det

I: ja det gör ju det

...

I: Är eleverna medvetna om vilka mål och så det finns inom idrott och hälsa

D: jag har en genomgång varje år i början där, vad de är de skall göra och visa den här kursplanen och där står det ju hyfsat

I: får de någon förståelse om de tror du?

D: då frågar de ju rätt mycket men det glöms ju rätt fort av

I: mm

...

I: är det svårt att då de delaktiga i att först själva syftet kanske med undervisningen eller?

D: ja det kan det vara, verkligen

...

D: måluppfyllelse, här är det ju rätt många av eleverna som når målen de är ju så pass, vad ska man säga, dom tycker ju att, föräldrarna tycker ju också att det är väldigt viktigt med skolan över huvud taget, dom brukar ju göra det som de skall

I: mm

D: eller ja och de som inte gör det de gör ju det de ska för att bara nå G oftast så att de klara sig och de som inte gör det beror ju på att de inte har deltagit liksom, det är svårt i slutändan att åberopa ett ickegodkänt betyg om man har varit en aktiv deltagare

...